

**Ministru prezidentes
Evikas Siliņas ikgadējais ziņojums
Saeimai**

**par Ministru kabineta paveikto un
iecerēto darbību**

Rīgā, 2025. gada februārī

SATURS

Izmantotie saīsinājumi	3
IEVADS	4
I. DROŠĀ LATVIJA	7
Iekšējās drošības stiprināšana.....	8
Ārējās drošības stiprināšana	10
Ārpolitika	14
II. LATVISKA UN IEKĻAUJOŠA LATVIJA	16
Labklājība.....	17
Veselība.....	21
Pakalpojumu pārvaldība, pārrobežu mobilitāte, drošība uz ceļiem	23
Reģionālā attīstība un pašvaldības	26
III. LABKLĀJĪGA LATVIJA	28
Taisnīgs atbalsts sabiedrībai.....	28
Administratīvā sloga mazināšana ekonomikas izaugsmei	29
Ilgtspējīga fiskālā un budžeta politika.....	32
Ilgtspējīga finanšu sektora politika	33
Produktīva uzņēmējdarbība.....	34
Izglītība un kultūra	38
Klimats, enerģētika un vide.....	42

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

AF – Atveseļošanas fonds (*Recovery and Resilience Facility*)

AiM – Aizsardzības ministrija

ANO – Apvienoto Nāciju Organizācija

ASV – Amerikas Savienotās Valstis

CSNg – ceļu satiksmes negadījumi

ES – Eiropas Savienība

IKP – iekšzemes kopprodukts

LIAA – Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra

MK – Ministru kabinets

NATO – Ziemeļatlantijas līguma organizācija

NBS – Nacionālie bruņotie spēki

VAD – Valsts aizsardzības dienests

VAS – valsts akciju sabiedrība

IEVADS

Ministru prezidente Evika Siliņa vada valdību, kas, balstoties uz sadarbību un kopēju apņemšanos, strādā, lai sasniegtu konkrētus, valstij nozīmīgus mērķus.

Latvijas drošības stiprināšana, ekonomikas izaugsme, iedzīvotāju labklājība un atbalsts ģimenēm, kā arī birokrātijas mazināšana, padarot valsts pārvaldi tuvāku iedzīvotājiem, ir galvenās Ministru prezidentes prioritātes 2025. gadā.

Ministru prezidente 2025. gada 21. februārī ir piedāvājusi valdības uzrāviena "4x4" prioritātes 2025. gadam ar konkrētiem galvenajiem uzdevumiem prioritārajās jomās pa ceturkšņiem (skatīt pielikumu).

2025. gada prioritātes ietver uzdevumu samazināt un efektīvizēt valsts pārvaldes funkcijas, tai skaitā nododot daļu no publiskajiem pakalpojumiem privātajam sektoram, un ietaupītos līdzekļus novirzīt drošībai un ģimeņu atbalstam.

Valsts drošība ir pamats ilgtspējīgai ekonomiskajai izaugsmei, iedzīvotāju labklājībai un efektīvai pārvaldei. Tikai drošā valstī iespējams īstenot reformas un radīt apstākļus, kur cilvēki aktīvi piedalās savas nākotnes veidošanā.

Aizvadītajā gadā valdība panākusi, ka aizsardzības izdevumi pirmo reizi Latvijas vēsturē pārsniedz vienu miljardu *euro*. No nākamā gada aizsardzības spēju stiprināšanai tiks novirzīti līdz 4 % IKP, bet tuvākā nākotnē – līdz 5 % no IKP.

Ņemot vērā straujās izmaiņas pasaules ģeopolitiskajā situācijā, kopējās vajadzības drošības un aizsardzības jomā turpina pieaugt, līdz ar to arī nepieciešamība pēc modernām, laikmetīgām un atbilstošām aizsardzības spējām kļūst arvien aktuālāka. Lai atturētu agresoru un novērstu apdraudējumu, valdība rūpējas par Latvijas militāro spēju, infrastruktūras un aizsardzības industrijas attīstību.

Jau gandrīz septiņus gadus Latvija ir mājas vairāk nekā trīssarpus tūkstošiem sabiedroto karavīru no 14 alianses dalībvalstīm. NATO paplašinātās klātbūtnes brigāde pārliecinoši demonstrē gan sabiedroto vienotību, gan alianses apņemšanos nodrošināt tās dalībvalstu aizsardzību pret iespējamu agresiju.

Sabiedroto klātbūtne mūsu valstī ļauj NATO karavīriem uzturēt augstu apmācību tempu un atgriezties savās mītnes zemēs ar visaptverošu sagatavotību un pieredzi, kā arī ar zināšanām par Latviju un Baltijas reģionu kopumā. Lai nodrošinātu vēl plašākas apmācību iespējas kaujasspēju uzturēšanai, ir uzsākta poligona "Sēlija" attīstība, kas ļaus apmācīt brigādes līmeņa vienības. Poligona teritorijā ir sāktas dronu apmācības un testēšana. "Sēlijas" attīstība vienlaikus ļaus arī straujāk pilnveidot Valsts aizsardzības dienestu.

Lai padarītu pieejamākas drošības un aizsardzības vajadzībām nepieciešamās preces un pakalpojumus, tiek veicināta nacionālās aizsardzības industrijas attīstība. Pēdējo gadu straujā militāro tehnoloģiju attīstība ļāvusi Latvijas uzņēmumiem sākt unikālu un pieprasītu produktu

izstrādi. Lai veicinātu pašmāju uzņēmēju iespējas, valsts pārvaldē ir izveidoti mehānismi pētniecības atbalstam, piegāžu drošības risku mazināšanai, kā arī līdzdalībai ārvalstu iepirkumos. Iesāktais darbs tiks turpināts arī šogad, tai skaitā veidojot "zaļo koridoru" militārajai industrijai.

Svarīgs solis ir Latvijas, Lietuvas un Igaunijas pievienošanās Eiropas enerģētīklam un atslēgšanās no Krievijas un Baltkrievijas enerģētīkla jeb tā saucamā *BRELL*. Tādējādi ir būtiski stiprināta reģiona enerģētiskā noturība un neatkarība. Nākamie soļi būs saistīti ar sistēmas modernizāciju, plašāku atjaunojamās enerģijas izmantošanu un reģiona drošības stiprināšanu.

Valdība nostiprina Latvijas robežu, kas ir arī NATO un Eiropas Savienības ārējā robeža. Pabeigta žoga būvniecība ar Baltkrieviju, šogad plānota žoga būvniecības pabeigšana ar Krieviju. Tāpat valdība apstiprinājusi austrumu robežas militārās stiprināšanas un pretmobilitātes plānu, ieguldot tā īstenošanā 303 miljonu *euro*. Viens no 2025. gada trešā ceturkšņa prioritārajiem darbiem ir iekārtot vismaz 500 patvertnes, kurās īslaicīgi paglābties nozīmīga apdraudējuma gadījumā.

Pieņemts jauns kiberdrošības likums, izveidots Nacionālais kiberdrošības centrs un nodrošināta 300 *euro* piemaksa Iekšlietu ministrijas dienestu, kā arī Tieslietu ministrijas Ieslodzījuma vietu pārvaldes darbiniekiem. Šogad valdība turpina darbu pie iekšējās drošības un aizsardzības spēju stiprināšanas, tai skaitā pret dažādiem hibrīdkara draudiem.

Ir svarīgi paaugstināt iedzīvotāju gatavību un sabiedrības noturību pret ārējiem draudiem. Valdība ievieš jaunu krīzes vadības sistēmu un pilnveido civilo aizsardzību, tiesību aizsardzību un informatīvās telpas drošību.

Ekonomikas jomā apstiprināta jauna izaugsmes stratēģija, kas paredz divkārtot IKP nākamo desmit gadu laikā, kā arī izmaiņas darbaspēka nodokļos, lai palielinātu neto ienākumus lielākajai daļai strādājošo. Ieviestas jaunas atbalsta programmas uzņēmumiem, tostarp procentu subsīdijas aizdevumiem. 2025. gadā darbu uzsāks Mākslīgā intelekta centrs Latvijā, kura mērķis ir veidot mākslīgā intelekta (MI) tehnoloģiju ekosistēmu un noteikt tiesisko ietvaru sadarbībai starp publisko sektoru, privāto sektoru un augstskolām.

2024. gadā reformēta Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra, lai tā pamatā varētu nodarboties ar investīciju piesaisti un eksporta veicināšanu. 2025. gadā piesaistīto investīciju apjomu paredzēts kāpināt par 20 %.

Paaugstināta minimālā alga līdz 740 *euro*. Ar 2025. gadu ir pieaudzis vismazāko ienākumu saņēmējiem noteiktais sociālais atbalsts – garantētā minimālā ienākuma (GMI) pabalsts un mājokļa pabalsts, ko maksā pašvaldības, kā arī valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts.

Turpinot risināt ar demogrāfisko situāciju saistītos izaicinājumus, pārskatāms ģimenēm ar bērniem paredzētais finansiālais atbalsts, lai, ģimenē ienākot pirmajam vai nākamajiem bērniem, nemazinātos ģimenes finansiālā stabilitāte un pieejamība pakalpojumiem. Ar 2025. gadu palielināts no Uzturlīdzekļu garantiju fonda izmaksātā atbalsta apmērs, ko saņem viena

no mazāk aizsargātākajām grupām – vairāk nekā 32 tūkstoši bērnu, kurus audzina viens vecāks. Valdība turpina pārskatīt atbalstu, ko ģimenes saņem, bērnam piedzimstot un bērna kopšanas laikā. Vienlaikus ir svarīgi nodrošināt pieejamus bērna pieskatīšanas un izglītības pakalpojumus, lai vecāki spētu līdzsvarot darba un ģimenes dzīvi.

Iedzīvotāju atbalstam ieviesti jauni noteikumi hipotekāro kredītu refinansēšanas vienkāršošanai. Paplašinātas iespējas ģimenēm ar bērniem saņemt atbalstu piemērota mājokļa izvēlē un iegādē vai īrē ne tikai Rīgā vai Pierīgā, bet arī reģionos.

2025. gadā valdība turpina darbu, lai no šī gada 1. septembra tiktu uzsākta jaunā skolu finansēšanas un pedagogu atalgojuma aprēķināšanas sistēma – modelis "Programma skolā", kas nodrošinās taisnīgāku un konkurētspējīgāku darba samaksu visiem Latvijas pedagogiem neatkarīgi no skolas atrašanās vietas vai skolēnu skaita konkrētajā skolā un vienlīdzīgu un kvalitatīvu izglītību visiem bērniem neatkarīgi no viņu dzīvesvietas.

2025. gadā ir paplašināti psihosociālās palīdzības pakalpojumi bērniem ar autismu un viņu ģimenēm, kā arī izstrādāts plāns ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu attīstībai.

Veselības aprūpē paplašināts kompensējamo zāļu saraksts, palielināts valsts kompensācijas apmērs un piešķirts papildu finansējums primārās veselības aprūpes un digitālās veselības pakalpojumiem. Tāpat mātes un bērna vajadzībām uzlabota primārās veselības aprūpe un stiprināta vecmāšu loma un pieejamība.

Administratīvās reformas ietver birokrātijas samazināšanu nekustamā īpašuma attīstībā, būvniecībā un uzņēmējdarbībā, kā arī vienkāršotas regulācijas lauksaimniecībā un banku sektorā. Sāktas pārmaiņas VID, lai padarītu to par klientiem draudzīgāku iestādi.

2025. gadā viens no birokrātijas mazināšanas mērķiem ir samazināt administratīvo slogu Eiropas Savienības fondu finansējuma iegūšanā un izmantošanā, kā arī paaugstināt minimālos publisko iepirkumu sliekšņus.

2024. gadā ir vienkāršota nodokļu sistēma, nosakot fiksēto ar nodokli neapliekamo minimumu. Līdz ar darbaspēka nodokļu samazināšanu tiek veicināts privātais patēriņš, kā arī mazināta ienākumu nevienlīdzība. Nodokļu sistēmas izmaiņu mērķis ir izlīdzināt Latvijas darbaspēka izmaksu konkurētspēju Baltijas līmenī un atstāt papildu finansējumu uzņēmumiem tālākām investīcijām, lai veicinātu ekonomikas izaugsmi. Darbaspēka nodokļu izmaiņas palielina neto ienākumus aptuveni 95 % strādājošo.

Latvija turpina sniegt nozīmīgu atbalstu Ukrainai, kopš kara sākuma 2022. gadā nodrošinot 859 miljonus *euro* militārajā, finanšu un humānajā palīdzībā. Izveidota Dronu koalīcija, kas piegādā bezpilota lidaparātus no Latvijas ražotājiem, tiek sniegts atbalsts artilērijas jomā. Latvija turpina Eiropas Savienības līmenī iestāties par sankciju paplašināšanu pret Krieviju un strādā plecu pie pleca ar reģiona sabiedrotājiem šo jautājumu aktualizēšanā ES līmenī.

Ministru prezidentes Evikas Siliņas ikgadējais ziņojums Saeimai ir sagatavots atbilstoši Saeimas kārtības ruļļa 118.¹ panta pirmajai daļai, Ministru kabineta iekārtas likuma 15. panta sestajai daļai, kā arī Nacionālās drošības likuma 9. panta 2. punktam.

Ziņojums strukturēts atbilstoši Deklarācijā par Evikas Siliņas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību noteiktajām prioritātēm:

I nodaļa "Droša Latvija" definē rīcību, lai stiprinātu iekšējo drošību un valsts ārējās aizsardzības spējas, uzlabotu sabiedrības gatavību krīzes un valsts apdraudējuma situācijām. Šajā nodaļā ir iekļauts arī pārskats par nacionālo drošību.

II nodaļa "Latviska un iekļaujoša Latvija" sniedz risinājumus sociālo un veselības aprūpes pakalpojumu pilnveidei, ģimenei draudzīgas vides attīstībai, kā arī citus jaunus risinājumus valsts pakalpojumu pārvaldībā un reģionu līdzsvarotā attīstībā.

III nodaļa "Labklājīga Latvija" nosaka pasākumus līdzsvarotai sociālajai, ekonomiskajai, vides un klimata politikai un soļus cilvēkkapitāla attīstībai un salāgošanai ar darbaspēka pieprasījumu tirgū, kā arī nosaka rīcību administratīvā sloga mazināšanai.

Ziņojums aptver laikposmu no valdības izveidošanas līdz šī ziņojuma sagatavošanas brīdim. Ziņojuma pamattekstā iekļauts Ministru kabineta paveiktais un iecerētais, kas raksturo šīs valdības stratēģiskos mērķus un Latvijas iedzīvotāju gaidas.

Savukārt detalizēts valdības paveikto darbu kopums līdz 2025. gada 1. februārim ir apskatāms Valdības rīcības plāna izpildes progresa atskaitē (MK tīmekļvietnē), aptverot Deklarācijā par Evikas Siliņas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību ietvertās aņņemšanās.

I. DROŠA LATVIJA

Valdība pievērš galveno uzmanību Latvijas drošībai, ņemot vērā starptautisko situāciju un paredzamos iekšējos un ārējos izaicinājumus. Svarīgākais uzdevums ir celt katra iedzīvotāja gatavību rīkoties, spēju parūpēties par sevi un līdzpilvēkiem un sabiedrības noturību pret draudiem mūsu brīvībai, neatkarībai un vērtībām.

Lai uzlabotu iekšējo drošību, Latvija nostiprina robežas, ievieš jaunu krīzes vadības sistēmu, kā arī pilnveido civilo aizsardzību un sabiedrības drošību, tostarp arī tiesību aizsardzības un informatīvās drošības jomā. Lai atturētu agresiju un novērstu ārējos draudus, valdība attīsta militārās spējas, infrastruktūru un aizsardzības industriju. Latvijas aizsardzības rūpniecībai sniegtais atbalsts ir ļāvis mūsu uzņēmumiem iekļauties sabiedroto piegāžu ķēdēs, radot pamatu ražošanas paplašināšanai nozarēs ar augstu pievienoto vērtību tautsaimniecībai.

Papildus pašu paveiktajam nozīmīgu ieguldījumu Latvijas un reģionālajā drošībā sniedz arī starptautiskās sadarbības rezultāti. Uzturot ciešu dialogu ar sabiedrotajiem, ir panākta drošības infrastruktūras attīstība un sabiedroto militāras klātbūtnes Latvijā tālāka paplašināšanās.

Iekšējās drošības stiprināšana

2024. gadā tika uzsākts darbs pie **krīzes vadības sistēmas reorganizācijas**, Krīzes vadības centra izveides koncepta un bāzes likumprojektu izstrādes. MK ir atbalstījis informatīvajā ziņojumā "Par Krīzes vadības centru un krīzes vadības sistēmu" ietvertu risinājumu krīžu pārvaldības sistēmas reorganizēšanai Latvijā un Krīzes vadības centra izveidei. Lai uzlabotu krīzes vadības sistēmu valstī, izskatīšanai Saeimā ir nodoti četri likumprojekti – "Grozījumi likumā "Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli"", "Grozījumi Ministru kabineta iekārtas likumā", "Grozījumi Nacionālās drošības likumā" un "Grozījums Valsts civildienesta likumā". Krīzes vadības centrs sāks darbu 2025. gada pirmajā pusgadā.

Lai **pilnveidotu civilās aizsardzības sistēmu**, ir noteikti 1715 objekti, kas pilnībā vai daļēji atbilst patvertņu prasībām, ļaujot izmitināt 531 416 personas (jeb 28,4 % no Latvijas iedzīvotājiem). Lai sabiedrību informētu par patvertņu atrašanās vietām, ir iepirkta zīmes patvertņu norādīšanai un tās piešķirtas pašvaldībām. Turklāt ir noslēgts līgums un uzsākta agrīnās brīdināšanas sistēmas jeb šūnu apraides sistēmas ABS+ izveide un ieviešana līdz 2025. gada 29. aprīlim.

MK ir piešķīris finanšu līdzekļus **valsts materiālo rezervju iegādei**, atjaunināšanai un uzturēšanai 2025. gadā.

Lai papildinātu un stiprinātu **iekšlietu sistēmas personālu**, veikta iekšlietu dienestu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm, kā arī Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldes atalgojuma palielināšana un jaunās piemaksas ieviešana par darbu dienestā. Policisti, ugunsdzēsēji, robežsargi un Iekšējās drošības biroja, kā arī Tieslietu ministrijas Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonas no 2025. gada saņems papildus 300 *euro* (bruto) piemaksu par noteiktu funkciju un uzdevumu izpildi, vidēji par 10% lielāku mēnešalgu, salīdzinot ar 2024. gadu, atbilstošu samaksu par virsstundu darbu un nakts darbu, kā arī atvaļinājuma un citu pabalstu palielinājumu.

Notiek darbs pie Tiesu ekspertīžu institūta reformas, lai sekmētu ātrāku un efektīvāku kriminālprocesu virzību. Izstrādāti un līdz 2025. gada 1. maijam valdībā tiks iesniegti normatīvo aktu projekti, lai nodrošinātu reformas īstenošanu. Papildus tam ir uzlabota pirmstiesas izmeklēšana, kas ir tiešā cēloņsakarībā ar Iekšējās drošības akadēmijas izveidošanu, kuras viens no pamatdarbības virzieniem ir pirmstiesas izmeklēšanu veicošo un operatīvo darbinieku izglītības nodrošināšana un jaunu zināšanu pārnese, tādējādi veicinot augsti kvalificētu speciālistu sagatavošanu drošības un noziedzības apkarošanas jomā.

2024. gada 4. jūlijā stājās spēkā grozījumi Krimināllikumā, kas paredz **bargākus sodus par noziedzīgiem nodarījumiem, tostarp par tādiem, kas saistīti ar valsts drošību**. Palielināti brīvības atņemšanas sodi, izslēgts brīvības atņemšanai alternatīvais sods – sabiedriskais darbs, kā arī izslēgts īslaicīgs brīvības atņemšanas sods.

Lai veicinātu **sankciju pārkāpumu efektīvu izmeklēšanu**, valdībā atbalstīti grozījumi Krimināllikumā, likumā "Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likumā. Sankciju direktīvas prasību

pārņemšana ar minēto tiesisko regulējumu visā ES atvieglo un vienādo sankciju jomas normatīvā regulējuma pārkāpšanas izmeklēšanas procesu, kā arī personu saukšanu pie atbildības.

Tiek izstrādāts ziņojums par **ieslodzījuma vietu infrastruktūras turpmāko attīstību**. Turpinās notiesāto resocializācijas procesu pilnveidošana, tostarp ESF+ investīciju ietvaros. Liepājas cietuma būvniecību plānots pabeigt 2025. gada septembrī. Tas būs modernākais un drošākais cietums Baltijā, kur paredzēta vieta 1200 ieslodzītajiem. Jaunajā cietumā izmantotās tehnoloģijas un drošības risinājumi ļaus lielāku personāla daļu novirzīt darbam ar ieslodzītajiem kontaktpersonu sistēmas ietvaros.

Ievērojot ģeopolitisko situāciju reģionā un **iespējamu pārrobežu faktoru izraisītu sabiedrības apdraudējumu**, Latvijā ceļu satiksmē liegts piedalīties Baltkrievijā un Krievijā reģistrētiem transportlīdzekļiem, lai īstenotu ES noteiktos ierobežojošos pasākumus pret Krieviju un Baltkrieviju saistībā ar Krievijas nelikumīgo, neprovocēto un nepamatoto karu pret Ukrainu.

Pārtikas un veterinārais dienests ir uzsācis pastiprinātu **no Krievijas un Baltkrievijas importēto pārtikas kravu kontroli**. Pastiprinātas identitātes un fiziskās oficiālās kontroles un uzraudzības darbības ar paraugu ņemšanu laboratoriskiem izmeklējumiem noteiktām Krievijas un Baltkrievijas izcelsmes preču grupām vismaz 10 % līmenī, kā arī vismaz 5 % līmenī no pārējām trešajām valstīm ievestajiem sūtījumiem, lai novērstu vai ierobežotu riskus cilvēku un dzīvnieku veselībai.

Apstiprinātas **Mediju politikas pamatnostādnes līdz 2027. gadam**, mediju modernizācijai un digitalizācijai piešķirti 11,1 milj. *euro*, medijpratības zināšanas KM atbalstītās mācībās gada laikā apguvuši vairāk nekā 3 700 skolēnu visā Latvijā.

Vienots Latvijas Sabiedriskais medijs reģistrēts 2025. gada janvārī, apvienojot Latvijas Radio (LR) un Latvijas Televīziju (LTV), koncentrējot radošos un tehnoloģiskos resursus, lai palielinātu auditoriju un vairotu sabiedrības uzticēšanos. Īpaši tiks attīstīts digitālā satura formāts plašākas bērnu un jauniešu auditorijas sasniegšanai, kā arī stiprināta analītiskā un pētnieciskā žurnālistika.

Pamatojoties uz Rīgas Stradiņa universitātes izvērtējumu par žurnālistu un citu mediju profesionāļu drošību, tiks pilnveidots normatīvais regulējums un sekmēta tiesībsardzības iestāžu darbinieku un sabiedrības izpratne par **žurnālistu drošību un aizsardzību** kontekstā ar žurnālistu lomu un uzdevumiem demokrātijas stiprināšanā.

2025. gadā tiks izveidota Latvijas Sabiedriskā mediija **multimediju studija Daugavpilī**, kā rezultātā uzlabosies satura kvalitāte un pieejamība Latgales iedzīvotājiem, kā arī mazināsies Krievijas un Baltkrievijas dezinformācijas ietekme.

Lai paaugstinātu **sabiedrības noturību un pilsoniskās līdzdalības prasmju attīstību** visos Latvijas reģionos, 2025. gada rudenī darbību uzsāks 5 pilsoniskās kompetences centri (Rīgā, Vidzemē, Latgalē, Zemgalē un Kurzemē). Pilsoniskās kompetences centru mērķis ir stiprināt

reģionu iedzīvotāju spēju sekmīgi reaģēt uz krīzēm, veicināt mazaizsargāto grupu drošību krīzes apstākļos un palielināt pilsonisko iesaisti.

Ārējās drošības stiprināšana

2024. gadā ir paplašināta **sabiedrības iesaiste valsts drošībā un aizsardzībā**, īstenojot visaptverošas valsts aizsardzības (VVA) publisko pasākumu plānu, izplatot NBS attīstības plāna 2025.–2036. gadam kopsavilkumu ("Baltā grāmata"), kā arī veicot citus sabiedrības noturību veicinošus pasākumus. Lai informētu sabiedrību par rīcību krīzes vai kara gadījumā, Aizsardzības ministrija rīkoja trīs VVA reģionālos seminārus, vairāk nekā 270 lekcijas pamatskolām, publicēja skaidrojošus video portālā "Sargs.lv", kā arī skaidroja aizsardzības un VVA jaunumus festivālā "Lampa". Sabiedrības informēšanai tika izstrādāti un izplatīti jauni materiāli, tostarp bukleta "Kā rīkoties krīzes gadījumā" papildinātā redakcija un rokasgrāmata "Kā rīkoties kara gadījumā".

NBS karavīri un zemessargi, tostarp valsts aizsardzības dienesta karavīri un rezerves karavīri, kā arī sabiedroto bruņoto spēku karavīri piedalījās visaptverošās valsts aizsardzības mācībās "Namejs 2024". Lai pilnveidotu spēju veikt uzdevumus valsts apdraudējuma gadījumā, mācībās notika sadarbībā ar Civilās aizsardzības Operacionālās vadības centru, kas ietver Valsts kanceleju, ministrijas un to padotības iestādes, valsts drošības iestādes, vairākas pašvaldības un komersantus, kopīgi atbalstot valsts aizsardzības vajadzības un **stiprinot visaptverošu valsts aizsardzības sistēmu Latvijā**.

Aizsardzības ministrija sadarbībā ar NBS izstrādāja vadlīnijas par **pašvaldību iesaisti**, galvenajām funkcijām un pienākumiem kara gadījumā. 22 pašvaldības no visiem Latvijas reģioniem tika iesaistītas Zemessardzes un pašvaldību civilās aizsardzības komisiju mācībās "Pilskalns", kuru mērķis bija uzlabot valsts un pašvaldības institūciju izpratni par atbildības sadalījumu un praktisko rīcību militāra apdraudējuma gadījumā. Zemessardze 2024. gada 11. septembrī rīkoja semināru "Rupors" Rīgas pašvaldības un tās kapitālsabiedrību komunikācijas speciālistiem un apkaimju pārstāvjiem.

Informācijas telpas aizsardzībā ir sasniegti vairāki valsts mēroga un reģionāli rezultāti. No 2024. gada 26. līdz 30. augustam NBS Jūras spēku Mācību centrā Liepājā norisinājās pirmais AiM rīkotais apmācību kurss plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem ar mērķi sniegt zināšanas un prasmes darbam militāro operāciju rajonos, lai paaugstinātu izdzīvošanas iespējas, morālo un psiholoģisko sagatavotību, kā arī attīstītu prasmes un iemaņas, kas nepieciešamas, rīkojoties ar pieejamiem resursiem militāras krīzes situācijās. Kursā piedalījās 14 pārstāvji no astoņiem lielākajiem Latvijas plašsaziņas līdzekļiem.

Lai **stiprinātu Latgales informatīvo telpu**, kā arī veicinātu pierobežā dzīvojošo Latvijas iedzīvotāju noturību pret Krievijas dezinformāciju un gatavību aizsargāt valsti, AiM sniedza finansiālu atbalstu 69 794,17 *euro* apmērā septiņiem projektiem konkursa "Atbalsts Latgales informatīvās telpas stiprināšanai" ietvaros. Īstenojot projektus, Latgales iedzīvotāji tika informēti par aizsardzības nozari, tostarp par valsts aizsardzības pasākumiem, iespējām iesaistīties visaptverošā valsts aizsardzībā, personisko atbildību valsts aizsardzības nodrošināšanā un citiem aizsardzības nozarei aktuāliem tematiem, lai stiprinātu Latvijas–

Krievijas un Latvijas–Baltkrievijas pierobežā dzīvojošo Latvijas iedzīvotāju noturību un gatavību aizsargāt Latviju.

Uzlabota arī kiberdrošība un kiberaizsardzība. Kopš 2024. gada 1. septembra ir izveidots Nacionālais kiberdrošības centrs (NKDC), kas darbojas kā vienotais kontaktpunkts kiberdrošības jautājumos un veic nacionālo kiberdrošības prasību ieviešanas pārraudzību, kā arī izstrādā nacionālās kiberdrošības rīcībpolitikas iniciatīvas. Nacionālās kiberdrošības likums (NKDL) paredz izmaiņas Latvijas kiberdrošības pārvaldības modelī, paplašina publiskā un privātā sektora organizāciju loku, uz kurām attiecas minimālās kiberdrošības prasības, kā arī nosaka uzraudzības pasākumus. 2024. gada 5. novembrī MK apstiprināja noteikumus par vienoto valsts interneta plūsmu apmaiņas punktu (GLV-IX). Uzsākts darbs arī pie NKDL subjektu uzraudzības modeļa, kā arī vajadzību apzināšanas valsts informācijas sistēmas uzraudzības darba veikšanai.

Pārskata periodā organizētas vairākas starptautiska līmeņa kiberdrošības konferences kā "Kiberšahs 2024" un "CyberBazaar 2024".

Pieņemtais **Aizsardzības industrijas likums** nodrošina nozarei nepieciešamo industriālās un tehnoloģiskās bāzes **noturību un attīstību**, pirmo reizi publiskotās Vadlīnijas aizsardzības un drošības industrijas iesaistei aizsardzības spēju stiprināšanā sniedz redzējumu par industrijas iesaistes iespējām turpmāko četru gadu laikā (2025–2028) spēju attīstības, uzturēšanas un militārās infrastruktūras attīstības jomā saskaņā ar NBS ilgtermiņa attīstības plānu 2025.–2036. gadam. Turpinās darbs pie Aizsardzības industrijas un inovāciju atbalsta stratēģijas, kas noteiks konkrētus mērķus reaģētspējīgas, konkurētspējīgas, inovētspējīgas un noturīgas aizsardzības industrijas attīstībai.

EK ir izdevusi Eiropas aizsardzības industrijas stratēģiju, pastiprinot kopējos ES centienus nozares labā, bet NATO ir pieņēmusi Latvijai būtisku lēmumu par aizsardzības rūpniecības spēju celšanu, pastiprinot transatlantisko uzmanību šim jautājumam. Apstiprināts ES līdzfinansējums, kā arī nacionālais finansējums lādiņu artilērijas munīcijas modulāro pulveru lādiņu komplektēšanas rūpnīcas izveidei jeb projekta "ROLLO" īstenošanai, ko līdz 2027. gadam pabeigs SIA "Valsts aizsardzības korporācija".

2024. gadā noslēdzās grantu konkursa uzsaukumi militāru vai divējāda lietojuma produktu un bezpilota lidaparātu attīstības atbalstam. AiM atbalstījusi un noslēgusi līgumus par 9 projektiem, kā arī sadarbībā ar Rīgas Tehnisko universitāti organizēts ideju hakatons "Droni Ukrainai".

2024. gadā sniegts **atbalsts vairāku inovatīvu produktu radīšanai**. Atbalsts sniegts bezpilota lidaparātu sistēmu attīstībai Latvijā, nodrošinot iespēju testēt prototipus. Tāpat tika turpināts attīstības projekts jaunākās paaudzes sakaru tehnoloģiju jomā, tostarp trešo gadu pēc kārtas sadarbībā ar NATO organizējot digitālās savietojamības eksperimentu Latvijā, kura ietvaros testēti inovatīvi produkti, sniedzot atbalstu to tālākai attīstībai un savstarpējai savietojamībai ar citām tehnoloģijām. 2024. gada nogalē tika uzsākts darbs pie jaunu izpētes un attīstības projektu īstenošanas aizsardzībai pret bezpilota lidaparātu sistēmu.

Atbalsts inovatīvu produktu radīšanai tika nodrošināts, izmantojot arī Eiropas Aizsardzības fonda (EDF) ietvaros pieejamos atbalsta mehānismus. 2024. gadā Latvijas uzņēmuma vadītā projekta rezultātā tika izstrādāta militārās medicīnas apmācību simulatora aplikācija diviem apmācību scenārijiem, ko šobrīd testē NBS. Tāpat 2024. gadā EK ir apstiprinājusi sešus jaunus EDF pētniecības un attīstības projektus ar Latvijas uzņēmumu dalību. Salīdzinot ar 2023. gadu, Latvijas uzņēmumu līdzdalība 2024. gada uzsaukuma EDF projektu pieteikumos ir augusi par aptuveni 50 %, Latvijas uzņēmumiem piedaloties vismaz 13 jaunus EDF pētniecības un attīstības projektu pieteikumos.

Lai attīstītu NBS kaujas spējas, 2024. gadā tika atvērta bruņutransportieru "PATRIA" rūpnīca un uzsākta to piegāde NBS vajadzībām. Mūsu karavīru vajadzībām ir piegādātas vairāk nekā 1000 dažādu bezpilota lidaparātu sistēmas. NBS Gaisa spēku Mācību centra sastāvā izveidota Bezpilota lidaparātu apmācības un apkopes daļa, 2024. gadā apmācot vairāk nekā 80 bezpilota lidaparātu operatoru. Sadarbībā ar ASV NBS ir saņēmuši amfībiju tiltus. MK ir apstiprināta Latvijā ražoto apvidus automobiļu VR FOX iegāde, ir parakstīts līgums par komandvadības bruņutransportieru iegādi, kā arī uzsāktas sarunas ar vietējo industriju par pretdronu sistēmu izstrādi. Lai attīstītu NBS medicīniskā atbalsta spēju, ir izstrādāta medicīniskā atbalsta spēju apmācības koncepcija un sadarbībā ar *Office of Defence Cooperation* un *Defense Institute for Medical Operation* ir organizētas apmācības Latvijā. Tiek attīstīta civilmilitārā starpnozarū sadarbība medicīnas jomā, iesaistot apmācību *Major Incident Medical Management and Support*ursos civilo ārstniecības iestāžu personālu. Rīgas Stradiņa universitātē pieejams militārās medicīnas pamatapmācības kurss studējošajiem, kas stiprina izpratni par militārās medicīnas principiem.

Latvijas aizsardzība tiek attīstīta **NATO kolektīvās aizsardzības** ietvaros, kas ir spēcīgākais ienaidnieka atturēšanas instruments. NATO samītā Vašingtonā Latvija iestājās par gaisa telpas un pretraķešu aizsardzību, reģionālo aizsardzības plānu īstenošanu un aizsardzības izdevumu kāpināšanu. Atbildot uz apdraudējumu NATO valstu kritiskās infrastruktūras aizsardzībai Baltijas jūrā, 2025. gada janvārī NATO uzsāka pastiprinātas modrības aktivitāti "Baltic Sentry" ("Baltijas sardze"). Kanādas vadītā NATO daudznacionālā kaujas grupa Latvijā ir palielināta līdz brigādes līmenim – 3500 karavīriem, iesaistot 13 valstis. 2024. gada novembrī brigāde sasniedza pilnu kaujas gatavību Alianses vadības plānoto uzdevumu izpildei. Savukārt 2025. gada februārī NATO spēkiem Latvijā pievienojās Zviedrijas mehanizētais bataljons. Brigādes spējas attīsta jauna ekipējuma izvietošana Latvijas teritorijā, piemēram, Slovēnija ievēdusi tālās distancē aktīvos ķīmisko vielu detektorus, bet Kanāda – bruņutehniku, tai skaitā kaujas tankus.

Lai stiprinātu atturēšanu un aizsardzību NATO Austrumu flangā, papildus NATO daudznacionālās brigādes dalībvalstu klātbūtnei ļoti būtiska ir ASV militārā klātbūtne Latvijā, to turpinot nodrošināt arī turpmāk.

Latvija ir sniegusi **ieguldījumu starptautiskajā drošībā** gan Eiropas mērogā, gan ārpus tās. Valdība turpina politisko un militāro atbalstu Ukrainai, pretojoties Krievijas pilna mēroga karam. Latvija sniedza militāro atbalstu Ukrainai vairāk nekā 0,25 % apmērā no IKP, izpildot starpvalstu drošības saistību vienošanos. Izveidojot Dronu koalīciju Ukrainas atbalstam, investēti 20 milj. *euro* Ukrainas kaujas spēju stiprināšanai. Latvijas ražotāji piegādājuši un

saņēmuši pasūtījumus dronu piegādēm par 32 milj. *euro*. Vienlaikus Latvijas aizsardzības nozares pārstāvjiem ir nodrošinātas iespējas piedalīties Ukrainas aizsardzības iepirkumu aģentūras iepirkumu procesā. 2025. gadā Latvija turpinās sniegt militāru atbalstu vismaz 0,25 % apmērā no IKP, tai skaitā turpinot nodrošināt Ukrainas bruņoto spēku apmācības, piegādājot Latvijā ražotus kaujas un izlūkošanas bezpilota lidaparātus, 42 "Patria" bruņutransportierus u. c. veida ekipējumu vai sniedzot finansiālu atbalstu.

NBS turpina **dalību starptautiskajās misijās un operācijās**: divās ES misijās, divās NATO misijās, divās ANO misijās, kā arī papildus vienā koalīcijas operācijā. NATO misijas Irākā (NMI) nacionālais mandāts pagarināts līdz 2026. gada 1. novembrim. NBS turpina dalību Eiropas Savienības kaujas grupā (EUBG) un Apvienotajos reaģēšanas spēkos (JEF). Sakarā ar NATO Reaģēšanas spēku (NRF) pārveidošanu par Sabiedroto reaģēšanas spēkiem (ARF) 2024. gada 1. jūlijā uzsākta dalība ARF.

Finansējums valsts aizsardzībai, ņemot vērā valsts aizsardzībai nepieciešamo spēju attīstību un NATO kolektīvas aizsardzības solidaritāti, 2024. gadā **sasniedza 3,2 % no IKP** un turpmāk tiks palielināts, lai izpildītu valsts aizsardzības vajadzības. Aizsardzības nozare ir ieviesusi iepirkumu kontroles sistēmu, noteikti nepieciešamie uzlabojumi, kā arī nodrošināta līdzekļu izlietojuma pārraudzība NBS ekipējuma iegādēm.

2024. gadā ir īpaši aktualizēta nepieciešamība būtiski kāpināt ES finansiālo ieguldījumu aizsardzībā un aizsardzības industrijas attīstībā. Tā būs viena no Latvijas prioritātēm arī 2025. gadā – panākt lielāku ES ieguldījumu, lai ciešā sadarbībā ar NATO stiprinātu mūsu spējas.

NBS **personāla resursi** ir palielināti atbilstoši plānotajam. NBS profesionālā dienesta sastāvs 2024. gadā ir pieaudzis par 400 karavīriem. Rezerves karavīru sistēma ir paplašināta, palielinot rezervistu vecuma sliekšni un mācību regularitāti. Ir sasniegts patlaban nepieciešamais VAD iesaucamo skaits.

Jaunsardzē līdz 2024. gada 31. jūlijam nokomplektētas 308 jaunsargu instruktora amata vietas un līdz 31. decembrim sagatavoti 40 jaunsargu instruktoru palīgi. Jaunsargu interešu izglītības programmu apgūst 8981 jaunsargi. Sākot ar 2024. gadu, Jaunsardzes centrs īsteno valsts aizsardzības mācību visās vidusskolās un tehnikumos, stiprinot pilsoņu lojalitāti un visaptverošu valsts aizsardzību.

Latvijā ir izveidota jauna **militārā infrastruktūra** – Aizkraukles bataljona infrastruktūra un Jēkabpils Zemessardzes bataljona infrastruktūra, NATO Drošības investīciju programmas (NSIP) projekti, tai skaitā Lielvārdes bāzes pasažieru terminālis, kā arī uzsākta Baltijas valstīs lielākā plānotā militārā poligona "Sēlija" 1. kārtas izveide. Poligons "Sēlija" spēs nodrošināt brigādes līmeņa mācības, testa vidi dronu un pretdronu sistēmām, kā arī nodrošinās VAD karavīru apmācību vajadzības. Turklāt Ādažu militārajā bāzē uzsākti būvdarbu iepirkumi jaunajai VAD infrastruktūrai un īstenoti vairāki ārvalstu finansētie projekti. Noslēgts būvdarbu līgums Zemessardzes infrastruktūrai Dobelē, izstrādāts būvprojekts Zemessardzes infrastruktūrai Lūznāvā, kā arī uzsākti iepirkumi VAD infrastruktūras pielāgošanai Lūznāvā.

Savukārt NATO spēku mobilitātes un loģistikas sistēmas stiprināšanai alianse ir apstiprinājusi 160 milj. *euro* finansējumu militārās ostas attīstībai Liepājā.

2024. gada janvārī Baltijas valstu aizsardzības ministri vienojās par Baltijas aizsardzības līnijas izveidi un pagājušā gada martā MK apstiprināja Ārējās austrumu robežas militārās stiprināšanas un pretmobilitātes plānu. Tas ietver pretmobilitātes materiālu, sensoru, netiešās uguns sistēmas, sprāgstvielu un prettanku mīnu iegādes par 303 milj. *euro*. Valsts austrumu (ES ārējās) robežas stiprināšana šobrīd tiek īstenota ar vietējiem resursiem, bet tiek strādāts pie atbalsta saņemšanas no NATO sabiedrotajiem un ES kopīgā finansējuma avotiem.

Praktiskā pretmobilitātes šķēršļu izvietošana tika uzsākta 2024. gada otrajā pusē, iegādājoties pretmobilitātes materiālus, kuri šobrīd izvietoti 21 pagaidu inženiertehnisko resursu parkā. Tika pārrakti arī vairāki ceļi, izveidojot prettanku grāvjus.

Pabeigta žoga būvniecība ar Baltkrieviju, šogad plānota žoga būvniecības pabeigšana ar Krieviju. Ir uzlabota ES ārējās robežas uzraudzības sistēma. Tiek izbūvēta robežas tehnoloģiskā infrastruktūra, ļaujot ātrāk reaģēt uz mēģinājumiem iekļūt valstī un nelikumīgi ievest preces.

Apstiprinātais Valsts robežas integrētās pārvaldības plāns 2024.–2027. gadam paredz stiprināt drošību, kā arī atgriezt tādus trešo valstu piederīgos, kam nav tiesiska pamata uzturēties ES dalībvalstīs.

Ārpolitika

Latvijas ārpolitikas galvenie uzdevumi saglabājas nemainīgi – valsts un pilsoņu drošības, ekonomiskās attīstības un labklājības veicināšana, valstspiederīgo interešu aizstāvība. Ārlietu dienests atbalsta NATO klātbūtnes stiprināšanu un reģionālās aizsardzības plānus, kā arī veicina investīcijas un eksporta pieaugumu.

Drošības jomā īstenots pasākumu kopums, lai palielinātu NATO klātbūtni Latvijā un reģionā, finansējumu aizsardzībai, iesaistītu aizsardzības industriju drošības stiprināšanā un vienlaikus ekonomikas attīstībā, kā arī turpinātu atbalstu Ukrainai. Lai to panāktu, Latvija rīkojas NATO un ES ietvaros un ciešā sadarbībā ar ASV un Kanādu.

2024. gadā Latvija uzturēja **aktīvu politisko dialogu ar ASV** drošības un ekonomikas jomā, kā arī piedalījās G7+ grupas sanāksmēs par palīdzību Ukrainas enerģētikas sektoram, kuru norisi koordinēja ASV Valsts departaments. Būtisks darbs tiks ieguldīts sadarbības veidošanā ar jauno ASV administrāciju Latvijas mērķu NATO sasniegšanai.

Turpināta cieša **sadarbība ar Kanādu** ne tikai NATO kontekstā, bet arī ANO Drošības padomes rezolūcijas "Sievietes, miers un drošība" mērķu īstenošanā, informācijas integritātes un mediju brīvības, kā arī sankciju jautājumos. Nodibināta pirmā Kanādas–Latvijas parlamentu sadarbības grupa, turpināts ekonomiskās politikas dialogs.

Nemainīga Latvijas prioritāte ir **Krievijas** kara mašīnērijas **iegrožošana**. 2024. gadā Latvija ES līmenī panāca pilnīgu mangāna rūdas eksporta un tranzīta aizliegumu uz Krieviju. Pamatojoties uz Latvijas sniegtajiem priekšlikumiem, ir sankcionēti vairāki Krievijas "ēnu flotes" kuģi un

paplašināti tirdzniecības ierobežojumi pret Krievijas un Baltkrievijas precēm, gan būtiski paaugstinot importa tarifus lauksaimniecības produktiem, gan iekļaujot dažādas preces ES sankciju sarakstos. Latvijas prioritāte bija sankciju efektīva ieviešana un sankciju apiešanas novēršana, kā arī darbs pie iesaldēto Krievijas līdzekļu izmantošanas Ukrainas rekonstrukcijai.

2025. gadā Latvija turpinās iesākto darbu, lai veicinātu Krievijas starptautisko izolāciju un saukšanu pie atbildības par kara noziegumiem pret Ukrainu, kā arī lai nepieļautu Krievijas ievēlēšanu nozīmīgās starptautisko organizāciju struktūrās un amatos. Latvija turpinās ierobežot tirdzniecību ar Krieviju un mazināt hibrīdapdraudējumus, kāpinot informācijas telpas, kritiskās un IT infrastruktūras noturību un investējot robežu drošībā.

Saskaņā ar 2024. gada divpusējo vienošanos par **atbalstu Ukrainai nemilitārajās jomās** Latvija iesaistās Ukrainas miera procesa internacionalizācijā un tarifu liberalizācijā saskaņā ar ES–Ukrainas Asociācijas nolīgumu. Latvija turpina atbalstīt Ukrainas **rekonstrukciju**, koncentrējot projektu administrēšanu Centrālajā finanšu un līgumu aģentūrā (Latvijas Attīstības sadarbības aģentūrā).

Ar valsts budžeta līdzekļiem plānots nodrošināt garantijas Latvijas komersantiem sadarbības veidošanai ar Ukrainu infrastruktūras objektu rekonstrukcijas vajadzībām Čerņihivas apgabalā 2 milj. *euro* apmērā.

2024. gadā tika uzsāktas **ES pievienošanās sarunas ar Ukrainu un Moldovu**. Atbalsts ES integrācijas procesā abām kandidātvalstīm ir viena no Latvijas ārpolitikas prioritātēm. Latvija dalīsies pieredzē un sniegs praktisko un politisko atbalstu.

2024. gadā no Ārlietu ministrijas pārvaldītā divpusējās attīstības sadarbības finansējuma 1 863 813 *euro* apmērā tika īstenoti 40 projekti ES Austrumu partnerības, Centrālāzijas un Āfrikas valstīs, īpašu uzmanību veltot projektiem Ukrainā (15 projekti). Lai piesaistītu ES un starptautisko donoru finansējumu, 2024. gada novembrī CFLA ieguva Eiropas Komisijas akreditāciju, kas ļaus tai galvenā partnera statusā vadīt ES attīstības sadarbības projektus.

Svarīgi turpināt Latvijas kandidatūras lobiju ANO Drošības padomē. Līdz vēlēšanām 2025. gada jūnijā svarīgi uzturēt kampaņu tālo reģionu valstu balsu iegūšanai, aktīvi izmantojot amatpersonu vizītes un starptautiskos formātus. Tā kā pasaules kārtība mainās un tiek aktīvi grauta, svarīgi, lai ANO Drošības padomē valstu vairākums aizstāv ANO Statūtus, starptautiskās tiesības un cilvēktiesības. Dalība ANO Drošības padomē ir vistiešākais ieguldījums Latvijas drošības un suverenitātes stiprināšanā. Latvija ANO Drošības padomē iestāsies par ANO Statūtus ietvertu pamatprincipu ievērošanu, mieru, likuma varu, stingri paudīs atbalstu Ukrainas suverenitātei un teritoriālajai integritātei.

Ārlietu dienesta rīcībā esošie instrumenti tiek aktīvi izmantoti Latvijas ekonomisko interešu stiprināšanai. Sadarbojoties Ārlietu ministrijai, Ekonomikas ministrijai un LIAA, uzņēmējiem un to organizācijām, ir īstenotas mērķtiecīgas aktivitātes **eksporta veicināšanai un ārvalstu investīciju piesaistei**. Latvijas uzņēmēji sekmīgi atraduši jaunus tirgus, tādējādi diversificējot eksporta plūsmas. Kopīga darba rezultātā Latvijā tiek plānoti un jau īstenoti vairāki nozīmīgi investīciju projekti bioekonomikas, atjaunojamo energoresursu, pārtikas ražošanas u. c. jomās.

Latvijas ārlietu dienests 2024. gadā īstenoja vērienīgu publiskās diplomātijas programmu, 30 valstīs organizējot 60 Latvijas biznesa vidi, uzņēmējus un to preces un pakalpojumus popularizējošus pasākumus. Notikušas ap 100 reģionālās vizītes un organizēta Latvijas uzņēmēju dalība ap 100 starptautiskajās izstādēs. Latvijā un ārvalstīs risinātas konkrētas Latvijas uzņēmēju vajadzības un izaicinājumi, piemēram, muitas barjeras, robežšķērsošanas problēmas, sertifikācijas jautājumi, aktīvu pārņemšanas mēģinājumi. Vienlaikus mērķtiecīgi kāpināta ārējā ekonomiskā sadarbība augsto tehnoloģiju, digitalizācijas, loģistikas, enerģētikas, aizsardzības industrijas, tūrisma un citās jomās. Latvijas biznesa vide, mūsu uzņēmēju kapacitāte, sadarbības iespējas, investīciju projekti vienmēr prezentēti ārvalstu partneriem gan ienākošo, gan izejošo vizīšu ietvaros.

Vairāk nekā piektā daļa Latvijas pilsoņu dzīvo ārpus valsts robežām. 2024. gadā atbalstīti 85 **diasporas projekti**, novirzot 164 262 *euro* piederības un līdzdalības aktivitātēm 22 valstīs. 2024. gadā MK apstiprināja "Plānu darbam ar diasporu 2024.–2026. gadam", stiprinot latvisko identitāti un piederības sajūtu Latvijai, diasporas pilsonisko un politisko līdzdalību, diasporas iesaisti Latvijas tautsaimniecības un zinātnes attīstībā un atbalstu remigrācijai. 2024. gadā norisinājās trešais Starptautiskajās organizācijās strādājošo Latvijas profesionāļu forums, pulcējot vairāk nekā 80 dalībniekus. Lai veicinātu diasporas uzņēmēju tīklošanu, domapmaiņu un informēšanu par notiekošajiem procesiem Latvijā, PBLA sadarbībā ar Ārlietu ministriju, LIAA un Ekonomikas ministriju organizēja trīs "Latvija fokusā" pasākumus – Stokholmā, Amsterdamā un Parīzē, pulcējot Latvijas profesionāļus, diasporas uzņēmējus un studentus, lai apspriestu aktuālos drošības un ekonomikas izaicinājumus. Arī Sabiedrības integrācijas fonds īsteno plašu pasākumu klāstu pilsoniskās sabiedrības stiprināšanai un līdzdalībai, liela uzmanība tiek pievērsta diasporas saiknes ar Latviju stiprināšanai un tās pilsoniskās līdzdalības veicināšanai, sociālās inovācijas un pakalpojumu attīstībai. 2025. gadā norisināsies Pasaules latviešu ekonomikas un inovāciju forums un ceturtais Starptautiskajās organizācijās strādājošo Latvijas profesionāļu forums.

II. LATVISKA UN IEKĻAUJOŠA LATVIJA

Valdība īsteno virkni iniciatīvu, kas vērstas uz iedzīvotāju labklājības celšanu, pilnveidotiem sociālajiem un veselības aprūpes pakalpojumiem, ģimenei ar bērniem draudzīgu vidi, valsts pakalpojumu pieejamību reģionu līdzsvarotai attīstībai, kā arī iedzīvotāju tiesību aizsardzībai un drošībai.

Pasākumi ietver finansiālu atbalstu, pakalpojumu attīstību un arī politikas izmaiņas, mērķēti sniedzot atbalstu dažādām sabiedrības grupām. Daļa šo pasākumu jau pilnībā īstenoti 2024. gadā, bet citas reformas ir vēl tikai plānošanas vai ieviešanas procesā. To mērķis ir veidot vienlīdzīgāku, drošāku un attīstītāku valsti, sekmēt sociālo taisnīgumu, mazināt nevienlīdzību un uzlabot dzīves kvalitāti, lai ikviens iedzīvotājs varētu justies iekļauts, atbalstīts un drošībā, kā arī izmantot iespējas attīstīties un dzīvot cienīgu dzīvi.

Labklājība

Regulāra minimālo ienākumu sliekšņa pārskatīšana un pilnveide ir veids, kā pakāpeniski veicināt nevienlīdzības mazināšanos sabiedrībā. Ienākumu nevienlīdzības mazināšana ir ne tikai Latvijas, bet arī visas ES prioritāte, tādēļ minimālo ienākumu reforma ir iekļauta AF plānā un Latvijā tiek īstenota kopš 2021. gada.

No 2025. gada 1. janvāra zemākais **minimālo ienākumu sliekšnis** palielināts no 20 % līdz 22 % no ienākumu mediānas. Tas attiecas uz valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta saņēmējiem, minimālo vecuma, invaliditātes un apgādnieka zaudējuma pensiju saņēmējiem, sociālās palīdzības pašvaldībā saņēmējiem, kā arī bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem, kas sasnieguši pilngadību. Tā, piemēram, garantētā minimālā ienākuma sliekšnis pirmajai vai vienīgajai personai māsaimniecībā ir 166 *euro* (līdz šim – 137 *euro*), pārējām personām māsaimniecībā – 116 *euro* (līdz šim – 96 *euro*), un kopumā minimālo ienākumu sliekšņa palielināšana ietekmē aptuveni 100 000 cilvēku Latvijā.

Ar 2025. gada 1. janvāri **paaugstināts pensionāra ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamais minimums** no 500 uz 1000 *euro* mēnesī. Vienlaikus **mainīta pensiju indeksācijas kārtība**, nosakot, ka 1. oktobrī tiek pārskatīts valsts pensijas vai tās daļas apmērs, kas nepārsniedz iepriekšējā kalendāra gada vidējās apdrošināšanas iemaksu algas apmēru valstī. **Paplašināts to personu loks, kam indeksē visu pensiju**, un turpmāk visu pensiju indeksēs arī personām, kurām vecuma pensija piešķirta ar atvieglotiem noteikumiem par bērna aprūpi, kuram noteikta invaliditāte, vai piecu un vairāk bērnu aprūpi un audzināšanu. 2024. gadā uzsākta pakāpeniska atjaunoto piemaksu piešķiršana pie vecuma un invaliditātes pensijām par apdrošināšanas stāžu līdz 1996. gadam, ko nepiešķirā tiem, kuri pensionējās 2012. gadā un vēlāk.

Noteikti pašvaldībā **obligāti nodrošināmie sociālie pakalpojumi** – vienots minimālo sociālo pakalpojumu grozs, ko novadi un valstspilsētas nodrošina saviem iedzīvotājiem, tādējādi mazinot nevienlīdzību sociālo pakalpojumu pieejamībā starp dažādām pašvaldībām.

Kopumā paredzēti 10 pakalpojumi. Ņemot vērā, ka visas pašvaldības nevarēs nodrošināt noteiktos obligātos pakalpojumus nekavējoties, atsevišķu sociālo pakalpojumu nodrošināšanai ir paredzēts pārejas periods – dažiem pakalpojumiem līdz 2026. gadam, bet citiem līdz 2028. gadam.

No 2025. gada pašvaldībām jānodrošina, lai personām ar funkcionāliem traucējumiem būtu pieejams aprūpes mājās pakalpojums, personām ar garīga rakstura traucējumiem – grupu mājās (dzīvokļa) pakalpojums, bet personām ar smagiem funkcionāliem traucējumiem, kā arī bērniem – sociālās aprūpes centra pakalpojums. Savukārt personām krīzes situācijās un personām ar nepietiekamām patstāvīgas dzīves iemaņām nodrošināms krīzes centra pakalpojums, patversmes vai naktspatversmes pakalpojums.

Noteikti **kritēriji minimālās algas noteikšanai**, tādējādi nodrošinot lielāku prognozējamību turpmākai minimālās mēneša darba algas paaugstināšanai. Pie minimālās mēneša darba algas noteikšanas turpmāk vērā ņems atsaucēs vērtību 46 % apmērā no Centrālās statistikas pārvaldes

aprēķinātās vidējās bruto darba samaksas par pēdējiem pieejamiem 12 mēnešiem. Vienlaikus **minimālā mēneša darba alga 2025. gadā** palielināta no 700 *euro* līdz 740 *euro* mēnesī.

Labklājības ministrija turpina uzsāktās izmaiņas **valsts fondēto pensiju ieguldījumu plānu pārvaldībā**, nodrošinot valsts fondētās pensijas shēmas dalībniekiem iespējami lielāku pensiju uzkrājumu vērtības pieaugumu ilgā termiņā un ieviešot pamatotākus nosacījumus mainīgās komisijas maksas daļas aprēķinos, tādējādi līdzsvarojot valsts fondētās pensijas shēmas dalībnieku interesi veidot pēc iespējas lielākus uzkrājumus un fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldītāju interesi par savu darbu saņemt adekvātu atlīdzību.

Tiek turpināts valdības uzsāktais darbs pie **demogrāfijas uzlabošanas atbalsta virzienu definēšanas**. Lai palielinātu finansiālo atbalstu tām ģimenēm, kuras izvēlas apvienot bērna kopšanu un nodarbinātību, no 2025. gada 1. janvāra vecāki, kuri strādā vai gūst ienākumus kā pašnodarbinātā persona un neatrodas bērna kopšanas atvaļinājumā, vecāku pabalstu saņems 75 % apmērā no piešķirtā pabalsta apjoma.

Lai veicinātu **mājokļu pieejamību ģimenēm un jauniešiem speciālistiem**, veikti grozījumi "Altum" administrētajā mājokļu garantiju programmā, samazinot garantijas maksu jauniešiem speciālistiem par pusi (no 4,8 % uz 2,4 %), palielinot garantijas mājokļa iegādei vai būvniecībai reģionos, kā arī sniedzot iespēju saņemt subsīdiju "Balsts" ne tikai daudzbērnu ģimenēm, bet arī ģimenēm, kurās aug bērns ar invaliditāti neatkarīgi no bērnu skaita ģimenē. Tika palielināta maksimālā aizdevuma summa mājokļa iegādei vai būvniecībai no 250 000 līdz 300 000 *euro*, lai ģimene varētu saņemt garantiju, kā arī palielināts maksimālais ienākumu sliekšnis subsīdijas "Balsts" saņemšanai no 17 000 *euro* uz vienu ģimenes locekli līdz 23 000 *euro*.

Paredzētas kapitālsabiedrības valdes locekļa tiesības izmantot ar bērna piedzimšanu un aprūpi saistīto atvaļinājumu. Saeima 2024. gada 14. novembrī galīgajā lasījumā pieņēma Tieslietu ministrijas izstrādātos grozījumus Komerclikumā, kuru mērķis ir uzlabot kapitālsabiedrību valdes locekļu sociālo, ekonomisko un juridisko aizsardzību, lai ne tikai uzņēmuma darbinieki, bet arī vadītāji jūtas atbalstīti un var saskaņot savu profesionālo un ģimenes dzīvi.

Atbalstot ģimenes, kurās aug bērns ar invaliditāti, no 2024. gada 1. janvāra paaugstināta piemaksa pie ģimenes valsts pabalsta par bērnu ar invaliditāti no 106,72 *euro* līdz 160 *euro* mēnesī un no 313,43 *euro* līdz 413,43 *euro* mēnesī paaugstināts pabalsts personām ar invaliditāti, kurām nepieciešama kopšana (tām personām, kurām invaliditātes cēlonis ir slimība no bērnības). No 2025. gada 1. janvāra paaugstināts īpašas kopšanas pabalsts bērniem ar invaliditāti no 313,43 *euro* līdz 413,43 *euro*. Tas paaugstināts līdz tādām pašām apmēram kā pilngadīgām personām ar invaliditāti kopš bērnības.

No 2025. gada 1. janvāra ir ieviests jauns psihosociālās rehabilitācijas pakalpojums bērniem ar autiskā spektra traucējumiem un viņu ģimenes locekļiem. Psihosociālo rehabilitāciju uzturošās terapijas veidā bērniem no diviem gadiem līdz septiņu gadu vecuma sasniegšanai nodrošinās nodibinājums "Bērnu slimnīcas fonds". Savukārt bērniem no diviem gadiem līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai ar autiskā spektra traucējumiem un viņu ģimenēm atbalstu nodrošinās biedrība "Latvijas Autisma apvienība".

Tiek domāts arī par bērniem, kuri palikuši bez vecāku gādības un kuriem ir nepieciešams atbalsts, lai viņi pēc iespējas labāk spētu iekļauties sabiedrībā. Bērnu labāko interešu aizstāvības pilnveide ietvers pasākumus, kas vērsti uz **ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu atbalsta pakalpojumu kvalitāti un pieejamību**, nodrošinot vienlīdzīgāku pieeju atbalsta saņemšanā neatkarīgi no ārpusģimenes aprūpes formas, kā arī palielinot materiālo atbalstu ārpusģimenes aprūpē esošajiem bērniem. Līdz 2024. gadam 11 pašvaldībās ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem ir izveidoti 14 ģimeniskai videi pietuvināti aprūpes pakalpojumi un viena jauniešu māja. Jaunie sociālo pakalpojumu sniedzēji var nodrošināt ģimeniskai videi pietuvinātu aprūpi 132 ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem. Lai arī valsts finansētie ilgstošas aprūpes pakalpojumi bērniem ar smagiem un ļoti smagiem funkcionāliem traucējumiem būtu pietuvināti ģimeniskai videi, ir uzsākta jaunu sociālo pakalpojumu sniegšanas vietu izveide 112 bērniem, paredzot, ka vienuviet dzīvos ne vairāk kā 12 bērni grupās līdz četriem bērniem.

Veikti grozījumi Valsts sociālo pabalstu likumā, lai aizsargātu pilngadību sasniegušo jauniešu ar ļoti smagu invaliditāti intereses, kuri nespēj atvērt kredītiestādē norēķinu kontu un pašrocīgi parakstīt iesniegumu pabalstu un pakalpojumu saņemšanai, valsts sociālo pabalstu saņemšanai un pēctecīgi nepieciešamās aprūpes saņemšanai. Ja tiesā ir ierosināta lieta par jaunieša rīcībspējas ierobežošanu un aizgādības nodibināšanu garīga rakstura vai citu veselības traucējumu dēļ, līdz brīdim, kamēr tiesa pieņems lēmumu, ar invaliditāti saistītos pabalstus var saņemt jaunieša vecāks, kurš tos saņēma līdz jaunieša 18 gadu vecuma sasniegšanai.

No 2023. gada 1. novembra ieviests jauns sociālais pakalpojums – atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojums. Pakalpojuma ietvaros persona ar garīga rakstura traucējumiem, kurai noteikta I vai II invaliditātes grupa, var saņemt atbalstu tiesību un interešu aizstāvības, finanšu, veselības un sociālās aprūpes jomā, kā arī atbalsta loka veidošanā. To nodrošina biedrība "Resursu centrs cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem "Zelda"", un 2024. gadā 175 personas ar garīga rakstura traucējumiem saņēma minēto pakalpojumu.

No 2025. gada 1. janvāra personu ar invaliditāti asistentu un pavadoņu atlīdzības apmērs par vienu pakalpojuma sniegšanas stundu ir pieaudzis līdz 5,72 euro (līdz šim 5,42 euro).

No 2024. gada 1. janvāra Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija pārtapusi par Bērnu aizsardzības centru, kas īsteno atbalsta un uzraudzības funkcijas. Centrs veidojas par atbalstošu un koordinējošu iestādi bērnu aizsardzības jautājumos, kas pārrauga iesaistīto institūciju lomu un atbildību bērnu dzīvības un veselības apdraudējuma un to risku situācijās, kā arī veicina institūciju sadarbību bērnu attīstības risku mazināšanā un bērnu tiesību un interešu nodrošināšanā. Centrs sniedz plašu pakalpojumu loku trim svarīgākajām klientu grupām – bērniem, vecākiem un speciālistiem. Pieejams uzticības tālrunis 116111, e-konsultācijas bērniem un pusaudžiem, metodiskais atbalsts bāriņtiesām, ārpusģimenes aprūpes atbalsta centriem un citiem speciālistiem.

Ieviests un no 2024. gada vidus pilnvērtīgi darbojas Bērna mājas (*Barnahus*) pakalpojums. Bērna māja ir starptautiski atzīts speciālistu sadarbības modelis, lai nodrošinātu vislabāko atbalstu bērniem, kuri cietuši no vardarbības. Tā veidota kā droša vieta, kur bērni var izstāstīt savu stāstu par piedzīvoto vardarbību un saņemt dažādu speciālistu palīdzību vienuviet.

2024. gadā Bērna mājā uzņemti 174 bērni, pārsniedzot plānotos rezultātīvos rādītājus par 43 %. Pieprasījums pēc Bērna mājas pakalpojuma strauji turpina pieaugt.

Tiesību aizsardzība

Lai cīnītos pret visu veidu vardarbību, īpaši vardarbību tuvās attiecībās un ģimenē, naida noziegumiem, cilvēku tirdzniecību, dzimumneaizskaramības noziegumiem, kā arī noziegumiem digitālajā vidē, ir **pilnveidota kriminālsodu politika** un pastiprināta atbildība par vardarbības noziegumiem. MK atbalstījis Vardarbības pret sievieti un vardarbības ģimenē novēršanas un apkarošanas plānu 2024.–2029. gadam.

Lai mazinātu vardarbību ģimenē un vairotu sabiedrības drošību, Saeimā 2024. gada 7. novembrī pieņemti grozījumi Kriminālprocesa likumā, kas paredz drošības līdzekļa izpildes elektroniskās uzraudzības piemērošanu. Grozījumi stāsies spēkā un tiks piemēroti ar 2025. gada 1. jūliju.

Paplašināts to personu loks, kurām ir **tiesības saņemt valsts kompensāciju**, paredzot valsts kompensācijas saņemšanu cietušajiem arī noziedzīgos nodarījumos, kas izdarīti aiz neuzmanības, tā veicinot lielāku sociālo taisnīgumu un nodrošinot valsts atbalstu visiem cietušajiem.

Lai padarītu mantošanas procesu vienkāršāku un pārskatāmāku, 2025. gada 1. janvārī stājās spēkā **mantojuma tiesību reforma**, kuras ietvaros pilnveidota mantojuma pieņemšanas sistēma un noregulēta mantinieku atbildība pret mantojuma atstājēja kreditoriem. Galvenās izmaiņas paredz mantinieku ierobežotu atbildību pret mirušā kreditoriem.

Mainīts ieturējumu apmērs no parādnieku darba algas un tai pielīdzinātajiem maksājumiem. Ieturējuma apmēra samazināšanas mērķis ir veicināt parādnieku legālu nodarbinātību, kas ilgtermiņā nodrošinātu arī parādu atgūšanu, tādējādi radot ietekmi uz ēnu ekonomikas mazināšanu un darba tirgus ilgtspējīgu regulējumu. Turpmāk neatkarīgi no tā, kāda veida parāds ir izveidojies, ieturējumus veiks visiem parādniekiem vienādi tikai no tās ienākumu daļas, kas pārsniedz parādniekam saglabājamo minimālo summu.

Tieslietu akadēmija kā profesionālās pilnveides centrs tiesnešiem un citiem tiesu varai piederīgajiem darbu uzsāka 2025. gada 1. janvārī, nodrošinot nepārtrauktu mācību procesu tiesnešiem, tiesu darbiniekiem, prokuroriem, prokuroru palīgiem.

Turpinās darbs, lai mazinātu bērnu un jauniešu pakļaušanu kriminālsodīšanai, tiem piemērojot audzinoša rakstura piespiedu līdzekļus un atbalsta pasākumus. Tieslietu ministrija šobrīd strādā pie **bērnu un jauniešu mājas pakalpojuma augsta riska pusaudžiem**. Sadarbojoties ar Latvijas SOS Bērnu ciematu asociāciju, bērniem ar augstu uzvedības risku tiek nodrošināta individuāla rehabilitācijas programma, lai novērstu veselības un dzīvības apdraudējuma risku un atgrieztu pusaudzi ikdienas dzīvē un sabiedrībā.

Veselība

2024. gadā ir veikti vairāki būtiski darbi, lai uzlabotu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, kvalitāti, kā arī pārvaldību. Veselības nozarei papildus piešķirti 275 milj. *euro*. Liela daļa no šī papildu finansējuma novirzīta **medīku atalgojumam**, lai mazinātu darbaspēka aizplūšanu no valsts apmaksātās veselības aprūpes sektora (75,3 milj. *euro*), kompensējamo medikamentu sistēmas attīstībai (55,3 milj. *euro*), jauniem valsts apmaksātiem pakalpojumiem un esošo pakalpojumu pieejamības uzlabošanai (48,1 milj. *euro*), vienlaikus pārskatot esošo pakalpojumu neefektīvos tarifus, kā arī pakalpojumiem onkoloģijas jomā (9,6 milj. *euro*), plašāku pakalpojumu nodrošināšanai sievietēm un bērniem (12 milj. *euro*), psihiskās veselības uzlabošanai un profilaksei (1,1 milj. *euro*) u. c.

Lai uzlabotu zāļu pieejamību, no 2024. gada 1. jūlija līdz 75 % **palielināts kompensācijas apmērs medikamentiem**, kuriem līdz šim tika piemērota 50 % kompensācija, kā rezultātā personīgie izdevumi par zālēm samazināti vairāk nekā 205 000 pacientu. Tāpat paplašināts kompensējamo medikamentu klāsts onkoloģisko un psihisko traucējumu ārstēšanai, kā arī paplašināti kompensācijas nosacījumi, kas padara zāles pieejamas lielākam pacientu skaitam ar smagām saslimšanām. Lai uzlabotu dzīvībai svarīgu zāļu pieejamību, individuālās kompensācijas apmērs vienam pacientam 12 mēnešu periodā palielināts no 14,22 tūkstošiem līdz 30 tūkstošiem *euro*.

Izstrādāts un ieviests jauns zāļu uzcenojuma modelis, kas ļauj samazināt receptu medikamentu cenas līdz pat 15–20 % un paredz fiksētu uzcenojumu par iepakojumu aptiekām un lieltirgotavām. Lai nodrošinātu plānoto receptu medikamentu cenu samazinājumu, 2025. gadā tiks monitorēta jaunā zāļu uzcenojuma modeļa ieviešana un, ja nepieciešams, veikti atbilstoši pielāgojumi reformas mērķu sasniegšanai.

Veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības un kvalitātes stiprināšanai izveidoti vairāki jauni veselības aprūpes pakalpojumi. No 2024. gada 1. janvāra uzsākta paliatīvās aprūpes mobilās komandas pakalpojumu sniegšana pieaugušajiem visā Latvijas teritorijā. Cukura diabēta pacientiem no 2025. gada tiek apmaksātas intravitreālās injekcijas, kas palīdzēs savlaicīgi ārstēt redzes bojājumus un mazināt redzes zuduma risku. No 2025. gada VSIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca" darbu uzsākusi multidisciplināra komanda iekaisīgu zarnu slimības pacientu aprūpei. Tāpat uzsākta vienota veselības aprūpes pakalpojuma klāsta ieviešana ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās – primāri institūcijās, kurās ir vairāk nekā 149 vietas klientiem vecumā no 18 gadiem.

2024. gadā papildus piešķirti 12 milj. *euro* mātes un bērna veselības aprūpes uzlabošanai. Šie līdzekļi novirzīti galvenokārt **bērnu zobārstniecības pakalpojumu rindu mazināšanai** un saslimstības ar infekciju slimībām mazināšanai. Paplašināts arī jaundzimušo vielmaiņas slimību skrīnings, papildus astoņām slimībām veicot jaundzimušo skrīningu vēl 15 jaunām slimībām.

Slimnīcu pakalpojumu un sadarbības tīkla pilnveidošanas jomā tiek veikti pasākumi, kas uzlabo ārstniecības procesu kvalitātes pārraudzību un slimnīcu tīkla pārvaldību, aktualizē prasības slimnīcu darbības profiliem un to līmeņiem, iezīmē reģionālo slimnīcu sadarbības tīklus un nosaka to darbības principus. Ir stiprināta neatliekamās medicīniskās palīdzības

nodaļu kapacitāte, izstrādāts un ieviests jauns hospitalizācijas plāns Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta un slimnīcu sadarbībā, lai pacientus ātrāk nogādātu slimnīcā. Nodrošināta valsts līdzdalības iegūšana lielākajā reģionālajā slimnīcā SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca". Valsts līdzdalība veicinās sabalansētu pakalpojumu pieejamību, kā arī labāku sadarbību ar klīniskajām universitāšu slimnīcām.

Lai nodrošinātu vienu vadošo iestādi prioritārajās veselības aprūpes jomās, kas sistemātiski pārraudzīs ārstniecības procesu kvalitāti, izstrādājot vienotus profilakses, diagnostikas, ārstēšanas principus, nodrošinot vienotu kvalitātes uzraudzību, speciālistu apmācību un jaunu progresīvu metožu ieviešanu, **izveidotas metodiskās vadības institūcijas**. 2024. gadā metodiskās vadības institūcijas statuss piešķirts kopumā sešām institūcijām, bet 2025. gadā to plānots piešķirt papildus vēl trīs jomās.

Digitālās veselības pārvaldības uzlabošanai no 2024. gada novembra iedzīvotājiem e-veselības sistēmā (www.eveseliba.gov.lv) nodrošināta laboratoriju izmeklējumu bezmaksas pieejamība. Stratēģiskas digitālās veselības ekosistēmas attīstībai un e-veselības politikas īstenošanai izveidots Latvijas Digitālās veselības centrs.

Arī 2025. gadā tiks turpināti darbi pie veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības, kvalitātes un pārvaldības uzlabošanas. Lai plānotu uzlabojumus prioritārajās veselības aprūpes jomās, ir izstrādāti un 2025. gadā tiks virzīti apstiprināšanai MK vairāki attīstības plānošanas dokumenti periodam līdz 2027. gadam – plāni onkoloģijas, mātes un bērna veselības, kā arī sirds un asinsvadu slimību jomā. Lai mazinātu rindas pie speciālistiem, **2025. gadā tiks ieviesta elektroniskā nosūtījuma un pieraksta sistēma**. Plānots, ka tās rezultātā rindas varētu samazināties par ~ 15 %. **Primārās veselības aprūpes pakalpojumu stiprināšanai ārpus ģimenes ārstu darba laika** tiks vērtēta dežūrārstu noslodze un ģimenes ārstu konsultatīvā tālruņa pakalpojuma kvalitāte. Tāpat tiks izstrādāti rezultatīvie rādītāji ģimenes ārstu prakšu darbības izvērtēšanai.

2025. gadā paredzēti arī vairāki pasākumi veselības aprūpes pārvaldības uzlabošanai. Lai pilnveidotu psihiskās veselības aprūpes jomu un nodrošinātu bērnu un pusaudžu stacionāro pakalpojumu kvalitāti un drošību visā valstī, ir plānots valsts sabiedrību ar ierobežotu atbildību "Bērnu psihoneiroloģiskā slimnīca "Ainaži"" un "Piejūras slimnīca" pievienot valsts sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "Nacionālais psihiskās veselības centrs". Tāpat tiek organizēts darbs, lai izvērtētu klīnisko universitāšu slimnīcu pārvaldības modeli, izvērtējot aspektus, kas saistīti ar juridisko statusu, finansēšanas modeli, slimnīcu sadarbības tīkla īstenošanu, izglītību un pētniecību, veselības aprūpes kvalitāti un metodisko vadību.

Lai pilnveidotu veselības aprūpes finansēšanas modeli un veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un finansēšanas pārvaldību, ir izstrādāts Veselības aprūpes finansēšanas un administrēšanas likums, kuru līdz 2025. gada 1. martam plānots iesniegt Saeimā. Likumprojekts paredz, ka no valsts apmaksātu veselības aprūpes pakalpojumu saņēmējiem tiek izslēgtas tās personas, kas savu dzīvesvietu deklarējušas ārpus Latvijas, kā arī paredz izveidot Nacionālo veselības apdrošināšanas fondu veselības aprūpei pieejamo valsts līdzekļu administrēšanai.

Turpinās darbs pie koordinētas palīdzības nodrošināšanas nepilngadīgajiem, kuri lieto atkarību izraisošas vielas, īpašu akcentu liekot uz tiem nepilngadīgajiem, kuriem ir kaitējoša, pārmērīga vielu lietošana vai jau izveidojusies atkarība. Lai paplašinātu šiem jauniešiem ārstniecības un tai sekojošu rehabilitācijas pakalpojumu pieejamību, papildus VSIA "Slimnīca "Ģintermuiža"" jau nodrošinātajam ilgstošam stacionārajam pakalpojumam plānots izveidot stacionāru pakalpojumu arī VSIA "Bērnu psihoneiroloģiskā slimnīca "Ainaži"", kā arī sadarbībā ar Rīgas valstspilsētas pašvaldības Labklājības departamentu organizēt pilotprojektu rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanai.

Viens no galvenajiem priekšnoteikumiem veselīga dzīvesveida paradumu nostiprināšanai un veselības saglabāšanai ir pietiekamas fiziskās aktivitātes un veselīgs uzturs. Lai popularizētu kustību nozīmi ikdienas dzīvē, ir aktualizēti fizisko aktivitāšu ieteikumi iedzīvotājiem, kā arī organizēti vairāki izglītojošie pasākumi, pulcējot vairāk nekā 6 200 apmeklētājus. Tāpat ir izstrādāts un tiek virzīts izskatīšanai MK rīcības plāns periodam līdz 2027. gadam liekā svara un aptaukošanās mazināšanai sabiedrībā, kas ietver arī pasākumus fizisko aktivitāšu veicināšanai.

Domājot par veselīga uztura paradumu nostiprināšanu nepilngadīgajiem, sekmīgi tiek turpināta ES atbalsta programma augļu, dārzeņu un piena piegādei izglītības iestādēm. Atbalsta programmā 2023./2024. mācību gadā iesaistījās 1364 izglītības iestādes, no kurām augļus un dārzeņus izdalīja 1348 iestādes, bet pienu – 1258 iestādes. Šajās izglītības iestādēs bezmaksas augļus un dārzeņus (703 tonnas) saņēma 270 633 audzēkņi (96 % no mērķauditorijas), bet pienu (1791 tonnu) – 261 854 audzēkņi (93 % no mērķauditorijas).

Sākts arī darbs pie skolēnu ēdināšanas sistēmas pilnveides, lai mainītu ēšanas paradumus skolās un skolēni ikdienā varētu saņemt sabalansētu, garšīgu un veselīgu maltīti, kas pagatavota primāri no vietējiem produktiem.

Pakalpojumu pārvaldība, pārrobežu mobilitāte, drošība uz ceļiem

Lai nodrošinātu pakalpojumu pieejamību iespējami tuvu iedzīvotāju dzīvesvietām un sniegtu atbalstu pakalpojumu saņemšanā tiem iedzīvotājiem, kuriem ir nepietiekamas digitālās prasmes, ir palielināta valsts pakalpojumu pieejamība, teritoriāli paplašinot Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru tīklu – 2024. gadā Latvijā darbojas 216 šādi centri 35 pašvaldībās, bet līdz 2027. gadam plānots izveidot 94 jaunus vienotos pakalpojumu pieteikšanas kontaktpunktus.

Saskaņā ar aktuālāko Digitālās dekādes ziņojumu par 2024. gadu Latvijas iedzīvotāju digitālo pamatprasmju līmenis ir samazinājies no 51 % 2022. gadā uz 45,3 % 2023. gadā, būtiski atpaliekot gan no ES vidējā rādītāja (55,6 %), gan no Eiropas Komisijas politikas programmā "Digitālās desmitgades ceļš" noteiktā mērķrādītāja – 80 %, kas jāsasniedz līdz 2030. gadam. Virzību uz minētā mērķa sasniegšanu veicinās AF ietvaros īstenotās investīcijas digitālo prasmju uzlabošanai, paredzot, ka līdz 2026. gadam 40 000 iedzīvotājiem tiks pilnveidotas digitālās pašapkalpošanās prasmes.

Uzlabojot valsts pārvaldes un pašvaldību pakalpojumu organizāciju, AF projektu ietvaros tiek **attīstīti koplietošanas pakalpojumi** un valsts centralizētās funkcijas. Līdz 2024. gada beigām MK ir apstiprināti visi plānotie 34 centralizēto funkciju vai koplietošanas pakalpojumu attīstības plāni un ir noslēgtas vienošanās par 39 projektu īstenošanu.

Lai sekmētu **kvalitatīvu un pieejamu sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanu**, izveidota Mobilitātes vienlīdzības un piekļūstamības padome. Konsultatīvās padomes ietvaros ir sagatavots rīcības plāns, kas aptver plašu pakalpojumu loku, sākot ar informācijas saņemšanu un biļešu iegādi līdz transportlīdzekļu atbilstības nodrošināšanai.

Ieviests projekts "Rīgas un Pierīgas pasažieru pārvadāšanai nepieciešamo elektrovilcienu iegāde" un pieņemti ekspluatācijā visi 32 vilcieni. 2024. gadā "Vivi" pārvadājis 19 444 755 pasažierus, kas ir pēdējo gadu laikā lielākais pārvadāto pasažieru skaits pa dzelzceļu, par 5,3 % pārsniedzot arī 2019. gadā (jeb pirmspandēmijas gadā) iespēto (pārvadāti 18 451 931 pasažieri).

Efektīvāka līgumsodu piemērošana **uzlabojusi sabiedriskā transporta pārvadājumu sniegumu** un reisu izpildes rādītājs ir uzlabojies – 2024. gadā neizpildīto reisu skaits pret plānoto reisu skaitu bija apmēram 0,10 %.

2024. gada 10. decembra MK sēdē valdība vienojās par **Rail Baltica pirmās kārtas ieviešanas scenāriju Latvijā**, kas paredz pārrobežu savienojuma izveidi no Lietuvas robežas līdz Igaunijas robežai, sākot būvdarbus posmā Lietuvas robeža–Misa, kā arī paredzot būvdarbu pabeigšanu *Rail Baltica* pasažieru stacijā Rīgas lidostā un Rīgas Centrālās dzelzceļa stacijas dienvidu daļā.

Uzsākta **Rail Baltica projekta īstenošanas likumprojekta izstrāde**, lai pilnveidotu spēkā esošās normas, kā arī papildinātu likumu ar jaunām iniciatīvām, tostarp pārvaldības uzlabojumiem un atbildību sadalījumu starp projekta īstenošanai. Šie lēmumi vieš skaidrību par *Rail Baltica* projekta tālākiem soļiem, lai iespējami ātri panāktu *Rail Baltica* Latvijas posma funkcionalitāti vismaz minimālā līmenī – izveidojot savienojumu no Lietuvas robežas līdz Igaunijas robežai.

2025. gadā plānots īstenot **visaptverošus pasākumus ceļu satiksmes drošības uzlabošanai**. Šobrīd Latvijā darbojas 100 stacionārie fotoradari. 2023. gadā 16 valsts autoceļu posmos tika uzstādīti vidējā ātruma kontroles tehniskie līdzekļi, bet 2025. gadā vidējā ātruma kontroles tehniskos līdzekļus plānots uzstādīt vēl 17 posmos. Tiks turpināts darbs pie ceļu pieslēgumu un apgrīšanās vietu samazināšanas, kreiso pagriezienu likvidēšanas, kā arī sistemātiskas smago CSNg izpētes pilotprojekta un distances apzīmējuma ieviešanas iespējām uz autoceļiem.

Tiks veikta **reģionālā sabiedriskā transporta maršrutu tīkla pārskatīšana**, lai uzlabotu pakalpojumu efektivitāti un transporta pieejamību mazapdzīvotos reģionos, ieviešot jaunu modeli – transportu pēc pieprasījuma.

Rīgas metropoles areālā tiks ieviesta koordinēta sabiedriskā transporta plānošana un vienotā biļete braucieniem vilcienu A zonā un Rīgas valstspilsētas maršrutos.

Uzsākts darbs pie Iecavas un Bauskas apvedceļu projektiem, kā arī uzsākta **tilta pār Salacu Salacgrīvā** būvniecība, kuru plānots pabeigt 2025. gadā. Tilts pār Salacu ir Eiropas nozīmes autoceļu maršruta E67 jeb "Via Baltica" posmā, kas nodrošina vietējo un starpvalstu satiksmi, kā arī militāro mobilitāti starp Baltijas valstīm un Eiropu. ES finansējuma pārdalē no Kohēzijas fonda Rīgas valstspilsētas pašvaldībai ir pārdalīti 71 483 894 *euro* (tai skaitā elastības finansējuma apmērs – 11 297 998 *euro*, ko pašvaldība priekšfinansē) Dienvidu tilta 4. kārtai, kā arī Daugavpils pašvaldībai 4 323 627 *euro* no ERAF Vienības tilta pārbūvei.

Veikta autoceļu pārbūve un atjaunošana uz valsts galvenajiem autoceļiem 70,47 km garumā, autoceļu pārbūve un virsmas nestspējas stiprināšana uz valsts reģionālajiem autoceļiem 176,71 km garumā, kā arī valsts vietējo autoceļu seguma atjaunošana 178,38 km garumā, vienlaikus īstenojot ceļu satiksmes drošības uzlabošanas pasākumus attiecīgajos ceļu posmos. Īstenota 11 tiltu pārbūve/atjaunošana valsts pamatbudžeta finansētajos projektos. Notiek valsts autoceļu uzturēšana un atjaunošana un drošības uzlabošana, tam atvēlot 69,4 milj. *euro*, valsts autoceļu seguma atjaunošanai – 91,6 milj. *euro* un ceļu satiksmes drošības uzlabošanai – 11,3 milj. *euro*.

Tiks sekmēta **labāka starptautiskā savienojamība**, atklājot pārrobežu pasažieru vilcienu satiksmi maršrutā Tartu–Rīga un eksperimentālo autobusu maršrutu Valga–Valka un Ikla–Salacgrīva (Limbaži) Igaunijas–Latvijas pārrobežu sabiedriskā transporta savienojuma projekta ietvaros.

Noslēdzot līgumu ar Vācijas aviokompāniju "Lufthansa", ir nodrošināta stratēģiskā investora piesaiste nacionālajai aviokompānijai "AirBaltic Corporation", veiktas izmaiņas "AirBaltic Corporation" padomē, lai piesaistītu padomei pašlaik nepieciešamās kompetences un nodrošinātu virzību uz sākotnējo publisko akciju piedāvājumu biržā, vienlaikus paredzot, ka Latvijas valsts saglabā aviokompānijā vismaz 25 % akciju plus vienu akciju, lai varētu nodrošināt veto tiesības attiecībā uz aviokompānijas stratēģiskajiem lēmumiem par savienojamību, bāzes esamību Rīgā un citiem jautājumiem.

Satiksmes ministrija plāno **apvienot dzelzceļa nozares kapitālsabiedrības**, pārskatot esošo satiksmes nozares pārvaldības modeli attiecībā uz dzelzceļa nozares kapitālsabiedrībām, lai veicinātu sadarbību un koordināciju starp kapitālsabiedrībām, nodrošinātu caurskatāmu un vienkāršu pārvaldības sistēmu, uzlabotu nozares finansējuma modeli, padarot to ilgtspējīgu, un atrisinātu jautājumu par *Rail Baltica* infrastruktūras pārvaldītāju.

2025. gadā plānots pabeigt **ostu pārvaldības reformu**, ir izstrādāts un MK drīzumā tiks izskatīts informatīvais ziņojums par ostu pārvaldības modeli un juridisko formu, paredzot samazināt valdes locekļu skaitu mazajās ostās, kā arī paredzot valsts interešu pārstāvju atlasīšanu padomes un valdes locekļu amatam ostās organizēt konkursa kārtībā.

Reģionālā attīstība un pašvaldības

2024. gadā uzsākta ES fondu investīciju īstenošana. **Uzņēmējdarbībai nepieciešamās publiskās infrastruktūras attīstībai** pašvaldības ir noslēgušas 28 vienošanās par projektu īstenošanu 48,12 milj. *euro* apmērā. Noslēgto investīciju rezultātā tiks piesaistītas privātās investīcijas vismaz 45,33 milj. *euro* apmērā, kas dos iespēju radīt 309 jaunas darbavietas un palielināt darba algu fondu 11,36 milj. *euro* apmērā. 137 komersanti gūs labumu no uzņēmējdarbības publiskās infrastruktūras attīstības.

Publiskās ārtelpas attīstībai piesaistītas ES fondu investīcijas 25,47 milj. *euro* apmērā, noslēgtas vienošanās par 46 projektu īstenošanu, kuru ietvaros paredzēts attīstīt publisko ārtelpu pašvaldībās vismaz 744 tūkst. m² platībā, uzlabojot dzīves vides kvalitāti un palielinot sabiedrības drošību.

AF ietvaros paredzēts izveidot **nacionālas nozīmes industriālos parkus** reģionos ārpus Rīgas plānošanas reģiona. 2024. gadā Daugavpilī, Valmierā, Jelgavā, Liepājā tika uzsākta projektos paredzēto būvdarbu veikšana.

Interreg programmu ietvaros piesaistīti 69 milj. *euro* plānošanas reģionu un pašvaldību projektu īstenošanai, kas vērsti uz reģionu ilgtspējīgu sociālekonomisko attīstību, dzīves vides uzlabošanu un uzņēmējdarbības veicināšanu. EEZ un Norvēģijas finanšu instrumentu programmu ietvaros piesaistīti 26,7 milj. *euro* 56 projektu īstenošanai reģionu un pašvaldību ilgtspējīgai vides un sociālekonomiskai attīstībai.

2025. gadā paredzēts izstrādāt jaunu atbalsta programmu 3 milj. *euro* apmērā ostu un citu pilsētu pašvaldībām ekonomiskai attīstībai būtisku projektu aizdevumu procentu likmju subsidēšanai.

2024. gadā tika atbalstīti 13 projekti ar kopējo finansējumu 7,26 milj. *euro*, lai 4 pašvaldībās (Rīgas valstspilsētā, Jelgavas valstspilsētā, Tukuma novadā un Varakļānu novadā) uzlabotu infrastruktūru **45 pirmsskolas izglītības iestādēs**.

Pašvaldībām ir iespēja arī 2025. gadā saņemt valsts budžeta vai komercbanku aizdevumu pirmsskolas izglītības iestāžu izveidei, paplašināšanai vai infrastruktūras attīstīšanai, kā arī izglītības iestāžu investīciju projektiem skolu tīkla sakārtošanai un ceļu infrastruktūras būvniecībai (dubultots pieļaujamais maksimālais aizdevuma apmērs avārijas stāvoklī esošās pirmsskolas izglītības iestādes rekonstrukcijai, bet jaunas vispārējās izglītības iestādes būvniecībai nebūs nepieciešams pašvaldības budžeta līdzfinansējums). Šobrīd pašvaldību pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstībai, jaunu vietu izveidei un bērnu pieskatīšanas pakalpojumu pieejamībai ir noslēgtas vienošanās par 18 projektu īstenošanu ar ES fondu atbalstu 52 milj. *euro* apmērā, kuru ietvaros tiks uzlabota bērnu pieskatīšanas pakalpojumu pieejamība, kopumā sniedzot atbalstu vairāk nekā 3 300 bērniem.

Lai veicinātu iedzīvotāju iesaisti pašvaldību attīstības jautājumos, ir **sagatavota līdzdalības budžeta platforma**, lai ar 2025. gadu pašvaldībās var īstenot līdzdalības budžetu. Jaunā platforma, kas pieejama vietnes GeoLatvija.lv sadaļā "Līdzdalības budžets", nodrošina ērtu un efektīvu risinājumu ne tikai pašvaldībām, bet arī iedzīvotājiem – ir iespēja sekot līdzi

konkursiem, balsot par sev svarīgām iniciatīvām un iesniegt savus projektus, lai uzlabotu vietējās kopienas ikdienu. Saskaņā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam" finansējums līdzdalības budžetam tiek palielināts katru gadu par 0,1 procentpunktu – 2025. gadā ne mazāk kā 0,1 % apmērā, 2026. gadā ne mazāk kā 0,2 % apmērā, 2027. gadā ne mazāk kā 0,3 % apmērā un 2028. gadā ne mazāk kā 0,4 % apmērā no pašvaldības vidējiem viena gada iedzīvotāju ienākuma nodokļa un nekustamā īpašuma nodokļa faktiskajiem ieņēmumiem, kas tiek aprēķināti par pēdējiem trim gadiem.

2025. gadā Finanšu ministrijai un Tieslietu ministrijai ir jāizstrādā risinājums, lai arī nākotnē, sasaistot **nekustamā īpašuma nodokļu politiku** ar pārskatītajām kadastrālajām vērtībām, tā būtu taisnīga un samērīga, līdzsvarojot gan pašvaldību, gan iedzīvotāju un visas sabiedrības intereses. Šobrīd ir rasts risinājums, lai novērstu nodokļu izmaksu pieaugumu iedzīvotājiem un vienlaikus turpinātu pilnveidot kadastrālās vērtēšanas metodiku. No 2025. gada 1. janvāra spēkā ir divas kadastrālās vērtības: fiskālā kadastrālā vērtība, kas tiek izmantota nodokļu, nodevu un citu publisko maksājumu aprēķiniem, un universālā kadastrālā vērtība, kas nodrošina taisnīgāku un patiesāku priekšstatu par īpašuma vērtību.

Risinot mājokļu pieejamības problemātiku, ir izstrādāts **pieejamu cenu īres dzīvokļu privātās un publiskās partnerības (PPP) risinājums**, lai līdz 2030. gadam sadarbībā ar Eiropas Investīciju banku visā Latvijā uzbūvētu ne mazāk kā 1000 jaunus mājokļus.

Tāpat jau kopš 2022. gada tiek īstenota zemas īres maksas mājokļu būvniecības atbalsta programma. Līdz 2025. gada 29. janvārim ir noslēgti 7 aizdevumu līgumi ar nekustamā īpašuma attīstītājiem par kopumā 446 dzīvokļu būvniecību (uzņemtās saistības par 90 % no pieejamā finansējuma). Lai turpinātu atbalsta programmu un zemas īres maksas mājokļu būvniecību, 2025. gada 18. februārī EK apstiprināja AF grozījumus, novirzot papildus 29 milj. *euro* finansējumu.

Latgales reģions un Alūksnes novada pašvaldība ir ES un NATO ārējā robeža. Šā brīža ģeopolitiskajā situācijā Austrumu pierobežai jāpievērš daudz lielāka uzmanība, lai reģionā dzīvojošie iedzīvotāji justos droši, ar vēlmi dzīvot un strādāt Latvijā. 2025. gadā apstiprinātais **Rīcības plāns Latvijas Austrumu pierobežas ekonomiskajai izaugsmei un drošības stiprināšanai 2025.–2027. gadam** ir vērsts uz drošības stiprināšanu, ekonomisko un cilvēkresursu attīstību, paredzot finansējumu 644,6 milj. *euro* apmērā. Īstenojot šo plānu, tiks izbūvēti 11 jauni katastrofu pārvaldības centri un paredzēta 6 militāro bāzu darbības nodrošināšana. Uzņēmējdarbības atbalsta pasākumi paredz radīt vismaz 1800 jaunas darba vietas, potenciāli samazinot bezdarbnieku skaitu par 20 %. Tāpat plānots novirzīt investīcijas **industriālo parku izveidei** Daugavpilī un Augšdaugavas novadā, kā arī pārējās Austrumpierobežas pašvaldībās infrastruktūras attīstībai un teritorijas uzņēmējdarbības atbalstam piesaistīt 56,9 milj. *euro* privāto investīciju.

Savukārt **eksportējošiem komersantiem plānots sniegt aizdevumus** ar kapitāla atlaidi aizdevumu produktivitātes kāpināšanai, kā arī aizdevumu startam un izaugsmei, nodrošinot finansējumu uzņēmējiem 36,5 milj. *euro* apmērā. Plāns paredz sniegt atbalstu arī ieguldījumiem **lauku saimniecībās konkurētspējas veicināšanai**, mazo saimniecību attīstībai un gados jaunu lauksaimnieku atbalstam.

Plānā paredzēts turpināt un paplašināt **Latgales SEZ atbalstu**, iekļaujot Alūksnes novadu, paaugstinot uzņēmumu konkurētspēju, eksportu un produktivitāti, kā arī stiprinot Latgales SEZ kapacitāti.

Saskaņā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam" piecām ES ārējās robežas pašvaldībām tiek piešķirta valsts budžeta dotācija 2,5 milj. *euro* apmērā drošības stiprināšanai, finansējumu sadalot proporcionāli katras pašvaldības ārējās robežas kilometru garumam.

Ņemot vērā, ka **Rīgas metropoles areāls** ir nozīmīgs resurss Latvijas attīstībai un ciešā sadarbībā starp Rīgu un apkārtējām pašvaldībām var radīt jaunas iespējas ekonomiskajai izaugsmei, uzlabot iedzīvotāju dzīves kvalitāti un piesaistīt investīcijas, vienlaikus nodrošinot ilgtspējīgu reģiona attīstību, VARAM turpinās darbu pie pārvaldības modeļa izveides, lai nodrošinātu Rīgas metropoles areāla ilgtspējīgu attīstību. Ir uzsākta arī Rīgas metropoles areāla likuma izstrāde.

III. LABKLĀJĪGA LATVIJA

2024. gadā ekonomikas attīstību turpināja ietekmēt ģeopolitiskā situācija un nenoteiktība, kā arī eksporta mērķa tirgu lēnā atkopšanās, kā rezultātā pieauga privātais un valsts patēriņš, bet kritās eksporta, importa un arī investīciju rādītāji. 2025. gadā sagaidāma mērena izaugsme, ko veicinās ne tikai labāka globālā ekonomiskā situācija, bet arī ES fondu investīciju pieaugums, konkurētspējas reformas un ieguldījumi pētniecībā, prasmju attīstībā un kapitāla tirgus izaugsmē.

Nesen piedzīvotā augstā inflācija lēnām, bet pārlicinoši skāra visu sabiedrību, atstājot dziļas pēdas gan ikdienas dzīvē, gan valsts ekonomikā. Cilvēki bija spiesti pazemināt dzīves kvalitāti, jo vairāk naudas tika tērēts pamatvajadzībām. Valdība ir apņēmusies atbalstīt Latvijas iedzīvotājus, īpaši rūpējoties par mazāk aizsargātajām sabiedrības grupām, nodrošinot atbalsta sniegšanu energoresursu izmaksu ierobežošanai un mājokļu pieejamībai.

Turpinot attīstīt valsts pārvaldi par modernu, proaktīvu, iedzīvotājiem un uzņēmējiem tuvu sistēmu, kas spēj efektīvi reaģēt uz sabiedrības vēlmēm un vajadzībām, valdība ir apņēmusies reorganizēt VID un uzlabot nodokļu administrēšanu, samazināt birokrātiju nekustamo īpašumu attīstības procesos, tajā skaitā būvniecībā, vienkāršot uzņēmumu dibināšanas procesus, attīstīt digitālos risinājumus un ieviest mākslīgo intelektu.

Taisnīgs atbalsts sabiedrībai

2024. gadā stājās spēkā **jauns hipotekāro kredītu pārkreditācijas process**. Pēc 2025. gada rezultātiem varēs izdarīt secinājumus, vai izstrādātais regulējums ir sasniedzis savu mērķi – ka šādu iespēju varētu izmantot ap 10 % no kredītaņēmējiem. Latvijā līdz šim tika pārkreditēti tikai 2 % no kredītiem, citviet ES šis rādītājs svārstās no 13 % līdz pat 35 %.

2024. gada laikā izstrādāti dažādi **atbalsta mehānismi elektroenerģijas cenu mazināšanai** un atbalsta programmas iedzīvotājiem, pašvaldībām un uzņēmumiem pašpietiekamības veicināšanai, tīrākai un ilgtspējīgākai sabiedrisko pakalpojumu sniegšanai, pašvaldību ēku energefektivitātes un zaļās ražošanas veicināšanai.

Lai mazinātu negatīvo sociālekonomisko ietekmi uz iedzīvotāju labklājību saistībā ar strauju energoresursu cenu kāpumu apkures sezonā, nodrošināts **atbalsts iedzīvotājiem augstu energoresursu cenu kāpuma gadījumā** – apstiprināti MK noteikumi, paredzot mērķētu atbalsta sistēmu, kas nosaka konkrētus cenu griestus aizsargājamām iedzīvotāju grupām (mājsaimniecībām ar zemu un vidēji zemu ienākumu līmeni) pie kuriem valdība varēs lemt par atbalsta mehānisma iedarbināšanu.

Vienlaikus valdība nodrošinājusi, ka aizsargāto lietotāju grupas no 2025. gada 1.janvāra turpinās saņemt **atbalstu elektroenerģijas rēķina izmaksu segšanai** – trūcīgai vai maznodrošinātai mājsaimniecībai (personai), ģimenei (personai), kuras aprūpē ir bērns ar invaliditāti, personai ar I invaliditātes grupu vai viņas aizgādņim – 20 *euro*, daudzbērnu ģimenei – 25 *euro*.

Ir izstrādāts mehānisms, kas paredz **atbalstu viena elektroenerģijas pieslēguma izbūvei** 7500 *euro* apmērā, ieskaitot projektēšanas izmaksas. Latvijas teritorijā ir 42 mājokļu, kuros nav pieejama elektrība, un kuros dzīvo aizsargātie lietotāji.

Administratīvā sloga mazināšana ekonomikas izaugsmei

2024. gadā apstiprināts **Rīcības plāns birokrātijas mazināšanai nekustamā īpašuma attīstīšanas procesos** un uzsākta tā īstenošana. Apstiprinātais plāns ir nozīmīgs birokrātijas mazināšanai, tajā skaitā teritorijas attīstības plānošanā un ietekmes uz vidi novērtējumā, kā arī palīdzēs palielināt Latvijas konkurētspēju reģionā, investīciju piesaisti un veicinās nekustamo īpašumu attīstības un būvniecības nozaru izaugsmi. 2025. gada pirmajā pusē noslēgsies lielākā daļa no plānotiem normatīvā regulējuma pilnveidojumiem.

2025. gadā tiks pabeigta **vienotā būves reģistrācijas procesa pilnveide** ar mērķi privātpersonām samazināt ar būvniecības un nekustamā īpašuma reģistrācijas procesu saistīto laiku gadījumos, kad zemes īpašnieks būvē ēku uz savas zemes. Plānota gan informācijas sistēmu pilnveide, gan sistēmas datu apmaiņas risinājumu ieviešana, kas no 2026. gada 1. janvāra nodrošinās vienotā būvniecības un nekustamā īpašuma reģistrācijas procesa ieviešanu no būvniecības ieceres ierosināšanas līdz būves ierakstīšanai zemesgrāmatā.

Ieviesti nozīmīgi uzlabojumi Būvniecības informācijas sistēmā, kas vērsti uz digitalizāciju, birokrātijas mazināšanu un efektīvāku datu pārvaldību. Turpinās darbs pie automatiskas lēmumu izvērtēšanas, ieceru atbilstības teritorijas plānojumiem, lietotāju apziņošanas un citiem funkcionalitātes uzlabojumiem.

Lai uzlabotu investīciju vidi un mazinātu administratīvo slogu uzņēmējiem, notiek **procesu pilnveidošana Uzņēmumu reģistrā**. Turpināsies jaunā pakalpojumu portāla pilnveide, pakāpeniski automatizējot reģistrācijas procesa soļus, rezultātā nākotnē samazinot arī reģistrācijai veltāmo laiku.

Tiek īstenoti mērķtiecīgi **ēnu ekonomiku mazinoši pasākumi** tautsaimniecības nozarēs ar augstu ēnu ekonomikas risku un horizontāli pasākumi uzņēmējdarbības vides sakārtošanai un labprātīgas nodokļu saistību izpildes veicināšanai. Apstiprināts Ēnu ekonomikas ierobežošanas plāns 2024. – 2027. gadam, kā arī nodrošināta pasākumu ieviešanas vadība un koordinācija – no plāna 56 pasākumiem 6 pasākumi ir izpildīti un 50 pasākumi ir aktīvās izpildes procesā.

Tika uzsākta pakāpeniska **pāreja uz centralizētu finanšu grāmatvedību, budžeta plānošanu un finanšu vadību**, kā arī mācību un cilvēkresursu attīstības procesu organizāciju valsts pārvaldes iestādēs. Pārejot uz vienotām IT sistēmām, standartizējot darba procesus, automatizējot vienkāršas darbības, ir izveidots Vienotais pakalpojumu centrs, kas sniedz valsts pārvaldes iestādēm atbalsta funkcijas, tādējādi mazinot atbalsta funkcijām izmantotos resursus. Paredzēts, ka līdz 2026. gada beigām Vienotais pakalpojumu centrs apkalpos 80 % valsts pārvaldē strādājošo.

Izstrādāts un pieņemts tiesiskais regulējums **digitālo risinājumu grāmatvedības jomā strukturēto elektronisko rēķinu (e-rēķinu) ieviešanai** un uzsākti sagatavošanās darbi sistēmu pielāgošanai, lai, sākot ar 2025. gadu, darījumos ar budžeta iestādēm, uzsāktu attaisnojuma dokumentu (e-rēķinu) elektronisko apriti.

2025. gadā plānots efektīvizēt **nodokļu administrēšanu un samazināt administratīvo slogu** gan nodokļu maksātājiem, gan nodokļu administrācijai – pārskatot nokavējuma naudas piemērošanas mehānismu, pārskatot transfertcenu regulējumu, paaugstinot nodokļu parāda piedziņas sliekšni u.c. Lai veicinātu nodokļu nomaksu, pārņemot starptautiskās prasības, ieviesta starptautiskā automātiskā informācijas apmaiņa par darījumiem ar kriptoaktīviem, paplašināts ziņojamās informācijas tvērums automātiskās informācijas apmaiņai par finanšu kontiem.

Lai pilnveidotu **Valsts ieņēmumu dienesta (VID) un sabiedrības sadarbības modeli**, ir uzsākta VID reorganizācija, kā rezultātā no 2025. gada 1. janvāra VID Iekšējās drošības pārvalde tiek pievienota KNAB tādējādi, uzlabojot izmeklēšanas neatkarību, objektivitāti un mazinot izmeklēšanas iestāžu skaitu. 2025. gadā plānots pabeigt VID reorganizāciju, lai ar 2026. gada 1. janvāri VID Nodokļu un muitas policijas pārvaldes funkcijas un uzdevumus nodotu jaunizveidotajai tiešās pārvaldes iestādei – Nodokļu un muitas policijai.

KNAB šobrīd sadarbībā ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) ekspertiem izstrādā Latvijai īpaši pielāgotu nacionālo korupcijas risku novērtēšanas metodoloģiju, kas cita starpā paredzēs ieteikumus slēptu korupcijas risku noteikšanai. Tāpat notiek darbs pie metodoloģijas publiskas personas institūciju iekšējo pretkorupcijas kontroles sistēmu kvalitātes novērtēšanai un pārskatīta interešu konflikta novēršanas regulējuma atbilstība mūsdienu situācijai. Plānots, ka normatīvo aktu izvērtējums un metodoloģija iekšējās pretkorupcijas kontroles sistēmas ieviešanas kvalitātes novērtēšanai publiskas personas institūcijās tiks pabeigta 2025. gada pirmajā pusgadā.

Apvienojot Vides pārraudzības valsts biroju (VPVB) un Būvniecības valsts kontroles biroja (BVKB) enerģētikas bloku, izveidota Enerģētikas un vides aģentūra (EVA), kura savu darbu uzsāka 2025. gada 1. februārī. Vienas pieturas aģentūras izveide veicinās ne vien efektīvāku

atjaunīgās enerģijas projektu īstenošanu Latvijā, bet arī pievilcīgāku vidi investoriem, jo projektu attīstītāji varēs saņemt nepieciešamo informāciju vienuviet, tērējot mazāk laika un resursu.

Valsts reģionālās attīstības aģentūra pārveidota par Valsts digitālās attīstības aģentūru (VDAA), kura kā valsts informācijas tehnoloģiju kompetenču centrs īsteno pārobežu, valsts un pašvaldību elektroniskās pārvaldes attīstības projektus, nodrošinās institūciju informācijas sistēmu, koplietošanas risinājumu un saistītās infrastruktūras, kā arī saistīto elektronisko pakalpojumu izveidi, esošo sistēmu un pakalpojumu attīstību, uzturēšanu un lietotāju atbalstu.

Vienkāršotas prasības lauksaimniekiem datu reģistrācijai elektroniskajās sistēmās, tāpat veikts darbs digitalizācijai zvejas kontroles jomā, nodrošinot pāreju no papīra formas dokumentiem uz elektroniskiem. Samazināts administratīvais slogs meža apsaimniekošanā un medību jomā, attīstot e-pakalpojumus. Pārskatīts regulējums un samazināts slogs dzīvnieku infekcijas slimību uzraudzībā un veterināro zāļu tirdzniecībā. No mazajiem lauksaimniekiem pieteikumus uz platību maksājumiem pieņem mutvārdos (~7000 pieteikumi no ~55000 kopējiem, tas notiek jau piekto gadu). Vairāk kā 5 reizes samazināts foto attēlu skaits, kas jāiesniedz LAD. Foto attēlus lauksaimnieks var glabāt arī pie sevis.

Lai izveidotu vienotu sistēmu lauksaimniecības nozares uzraudzībai un vienlaikus samazinātu valsts pārvaldes funkciju sadrumstalotību un pārklāšanos, valdība lēma par Lauksaimniecības datu centra (LDC) darbības pārtraukšanu un tā funkciju nodošanu no 2025. gada 1. janvāra Lauku atbalsta dienestam. Tuvākajā laikā tiks nodrošināts, ka lauksaimniekiem būs tikai viena pieslēgšanās tīmekļvietne, lai iesniegtu visu informāciju par zemēm un dzīvniekiem.

2025. gadā tiks turpināts darbs pie **birokrātijas mazināšanas pasākumiem Eiropas Savienības fondu apguvē** un publisko iepirkumu jomā. Tiks vērtētas iespējas plašāk izmantot nodokļu maksātāju reitinga profilu sistēmu, vienkāršot vērtēšanas kritērijus ierobežotu projektu iesniegumu atlasēs, padarīt efektīvāku vienkāršoto izmaksu metodiku izstrādes procesu, samazināt PVN pārbaudes, plašāk piemērot pašdeklarēšanās principu u.c.

Turpinot valsts pārvaldes optimizāciju, Valsts kanceleja izstrādājusi jaunu risinājumu – vakanču banku. Risinājums paredz izslēgt no tiešās valsts pārvaldes iestāžu amatu sarakstiem ilgstoši vakantās amata vietas un slodžu skaitu apkopot vienuviet. Ja kādai valsts pārvaldes iestādei būs jāuzņemas jauni uzdevumi un attiecīgi vajadzīgi jauni darbinieki, trūkstošās amata vietas varēs saņemt no vakanču bankas.

Paralēli tiek plānots ieviest **ieredņu mobilitātes mehānismu**, lai padarītu valsts pārvaldi atvērtāku un modernāku. Iespēja valsts pārvaldē nodarbinātajiem aktīvi piedalīties rotācijas procesos starp dažādām valsts pārvaldes iestādēm palīdzēs uzlabot cilvēkresursu pārvaldību, veicinās talantu attīstību, pieredzes un zināšanu apmaiņu, kā arī nodrošinās lielāku atvērtību un savstarpēju sadarbību.

2024. gadā uzsākta **valdības centra stiprināšana, izveidojot Analītisko dienestu Valsts kancelejā**. Analītiskais dienests sniedz atbalstu ministrijām un to padotības iestādēm, attīstot valsts pārvaldes spēju labāk analizēt datus un veidot datus pamatotas rīcībpolitikas. Analītiskais

dienests, sadarbojoties ar Iepirkumu uzraudzības biroju, ir izstrādājis analītisku modeli, kas identificē kopējo vērtību valsts un pašvaldību iestāžu iepirkumiem, kuriem nepiemēro Publisko iepirkumu likuma prasības. Sniegts atbalsts Latvijas Antidopinga birojam, izstrādājot interaktīvu rīku sportistu snieguma analīzei. Papildus uzsākts darbs, lai izstrādātu normatīvo aktu *ex-post* (pēc pārbaudes) ietekmes izvērtēšanas metodiku un uzlabotu tiesību aktu kvalitāti un tajos plānoto mērķu sasniegšanu. Sadarbībā ar atbildīgajām nozaru ministrijām ir uzsākti arī vairāku normatīvo aktu ar augstu ietekmes līmeni *ex-post* ietekmes izvērtēšanas pilotprojekti, tostarp tiek izvērtēts Plastmasu saturošu izstrādājumu patēriņa samazināšanas likums un Dzīvojamu telpu īres likums.

Valsts kancelejas **Inovācijas laboratorija** veido pamatu visaptverošai **inovācijas un dizaina kapacitātes attīstībai valsts pārvaldē**, nodrošinot plašu konsultatīvo atbalstu, specifiski pielāgotas mācības par dizaina procesiem un inovācijas sprintu plānošanu, organizēšanu un vadīšanu. Īstenoti 14 inovācijas sprinti, kuros risināti tādi jautājumi kā kadastrālās vērtēšanas metodikas aktualizēšana, Valsts ieņēmumu dienesta saziņas ar lietotājiem vienkāršošana, kultūras mantojuma saglabāšana un Rīgas vēsturiskā centra attīstība, Jaunā Eiropas *Bauhaus* ilgtspēja Latvijā, kā arī efektīva un optimāla būvniecības prakse mežu teritorijās.

Ilgtspējīga fiskālā un budžeta politika

Apstiprināts pirmais Latvijas **Fiskāli strukturālais plāns 2025.–2028. gadam**, kas pilnībā atbilst jaunā ES ekonomikas pārvaldības ietvara prasībām. ES Ekonomikas un finanšu ministru padome (ECOFIN) apstiprinājusi Latvijas iesniegtajā plānā noteikto neto izdevumu pieauguma trajektoriju četriem gadiem, kas būs jāievēro, izstrādājot turpmāko gadu budžeta likumprojektus. Izstrādāts likumprojekts "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam" un iesniegts EK Vispārējās valdības budžeta plāna projekts 2025. gadam, kas atzīts par atbilstošu ES fiskālajiem noteikumiem. Lai nacionālo fiskālās disciplīnas ietvaru salāgotu ar ES ekonomikas pārvaldības ietvara regulējumu, tiks veikti grozījumi Fiskālās disciplīnas likumā.

Lai pilnveidotu uz rezultātu balstītu budžeta plānošanu un izpildi un efektīvāk pārvaldītu publiskos līdzekļus, 2025. gadā Finanšu ministrija, Ekonomikas ministrija un Satiksmes ministrija **uzsāks pilotprojektu publiskā sektora izmaksu efektivizācijai**. 2024. gadā valdībā akceptēti valsts budžeta izdevumu pārskatīšanas rezultāti: 2025. gadā – 138,1 milj. *euro*, 2026. gadā – 120,8 milj. *euro*. Minētie resursi novirzīti nozaru ministriju prioritāšu īstenošanai un pakalpojumu sniegšanai iedzīvotājiem.

Tika veikta **nodokļu politikas pārskatīšana 2025.–2027. gadam**. Nodokļu izmaiņas paredz uzlabot darbaspēka konkurētspēju Baltijas reģionā un vienlaikus arī kompensējošos pasākumus, lai mazinātu darbaspēka nodokļu izmaiņu radīto negatīvo fiskālo ietekmi uz valsts budžeta ieņēmumiem, ietverot arī tādus nevienlīdzību mazinošus pasākumus kā pakāpenisku minimālās algas paaugstināšanu līdz 860 *euro* 2028. gadā, pakāpenisku neapliekamā minimuma paaugstināšanu līdz 570 *euro* 2027. gadā, pensionāra neapliekamā minimuma

paaugstināšanu līdz 1000 *euro*, strādājošu vecāku pabalsta noteikšanu 75 % apmērā no piešķirtā vecāku pabalsta 2025. gadā.

Izstrādāts un Saeimā pieņemts jauns regulējums pašvaldību finanšu stabilizācijas procesam. Lai atteiktos no likumā "Par pašvaldību finanšu stabilizēšanu un pašvaldību finansiālās darbības uzraudzību" ietvertā novecojušā regulējuma pašvaldību finanšu stabilizācijas procesa uzsākšanai, uzraudzībai un izbeigšanai un ņemot vērā gan administratīvi teritoriālo reformu, gan tehniskās digitalizācijas iespējas Valsts kases sistēmās, veikti grozījumi Likumā par budžetu un finanšu vadību. Tiks nodrošināts operatīvāks, mūsdienu tehnoloģiju iespējām atbilstošāks un ekonomiskāks pašvaldību finanšu stabilizācijas process. Šāds pilotprojekts tika īstenots 2024. gadā, piemērojot jauno regulējumu Rēzeknes valstspilsētas pašvaldībai.

Ilgspējīga finanšu sektora politika

Lai sekmētu kapitāla tirgus attīstību, ir pieņemti normatīvo aktu grozījumi, kas nodrošina regulējumu Eiropas zaļajām obligācijām, izveidots regulējums Rīgas valstspilsētas pašvaldību obligāciju izlaidīšanai, kā arī apstiprinātas valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības, kas virzāmas sākotnējam publiskam piedāvājumam. Tāpat ir noslēgusies pieteikšanās IPO fonda (BCMAF) pārvaldnieka atlases konkursam, turpinās pārvaldnieka atlases process.

Lai piesaistītu produktīvas investīcijas ekonomikai un veicinātu ilgtspējīgu izaugsmi, līdz 2025. gada 1. aprīlim tiks izvērtēts kapitāla tirgus mērķa sasniegšanas statuss un sagatavoti papildu priekšlikumi minētā mērķa sasniegšanai. Tiks noteikti nākamie soļi virzībā uz valsts kapitālsabiedrību sākotnējo publisko piedāvājumu (IPO).

2024. gadā Saeimā pieņemti grozījumi Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā par gaidu vēstulju ieviešanu publisku personu kapitālsabiedrībās, kā arī to iedalīšanu grupās. Gaidu vēstulēs iekļauj finanšu un nefinanšu mērķus un gaidas, ko valsts kā īpašnieks vēlas sasniegt ar līdzdalību kapitālsabiedrībā.

2025. gada 1. janvārī stājas spēkā likums "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", kas paredz noteikumus publiskā sektora kapitālsabiedrību personāla izmaksu pieauguma ierobežošanai. 2025. gadā kopējās personāla izmaksas kapitālsabiedrībā var tikt palielinātas ne vairāk kā par 2,6 procentiem salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata gadu, izņemot gadījumus, kad ir pieņemts publiskas personas augstākās lēmējinstīcijas atsevišķs lēmums. Šajā likumā ir noteikts arī nākamajos trijos gados kapitālsabiedrībām ar valsts kapitālu paaugstināt dividenžu procentuālo apjomu 70 % apmērā no kapitālsabiedrības pārskata gada peļņas.

2025. gada 11. janvārī stājas spēkā ierobežojumi valsts amatpersonu amatu savienošanā, nosakot, ka pēc 2025. gada 31. augusta iestāžu vadītāji, viņu vietnieki un civildienesta ierēdņi vienlaikus nedrīkst ieņemt amatu valsts vai pašvaldības kapitālsabiedrības valdē, kā arī pastāvīgi strādāt kapitālsabiedrības padomē. Līdztekus ar grozījumiem likumā tiek samazināts arī atļauto papildu amatu skaits amatpersonām. Līdz šim valsts iestāžu vadītājiem un viņu

vietniekiem bija atļauts savienot pamata darbu ar diviem papildus atalgojamiem vai citādi atlīdzinātiem amatiem publiskas personas institūcijās. Turpmāk šīm amatpersonām būs atļauts savienot savu amatu tikai ar vienu citu atalgojumu vai citādi atlīdzinātu amatu. Izmaiņas interešu konflikta novēršanas regulējumā vērstas uz to, lai mazinātu interešu konflikta riskus un administratīvo slogu, kā arī veicinātu efektīvāku valsts amatpersonu pienākumu izpildi un sabiedrības uzticēšanos valsts pārvaldei.

Finanšu sektora attīstības padomē, Finanšu ministrijai sadarbojoties ar citām valsts institūcijām, kredītiestāžu un finanšu iestāžu asociācijām, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru un Latvijas Darba devēju konfederāciju, 2024. gada 6. februārī tika apstiprināta Stratēģija samērīgu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas prasību praktiskai piemērošanai godprātīgiem klientiem, lai novērstu pārmērīgu izvairīšanos no risku uzņemšanās. Šīs stratēģijas mērķis ir veicināt efektīvu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas risku apzināšanu un vadīšanu, kā arī samērīgu un efektīvu normatīvo aktu prasību piemērošanu Latvijas finanšu sistēmas drošībai un plašai pieejamībai. Stratēģijā ietvertu pasākumu īstenošanas gaitā tika pārskatīts finanšu sektora normatīvais regulējums, tai skaitā Latvijas Bankas noteikumi, un veikti grozījumi normatīvajos aktos, lai atbilstoši riskos balstītajai pieejai mazinātu slogu finanšu iestādēm un to klientiem.

Latvija kā pirmā ES izstrādāja nacionālo regulējumu, lai varētu piemērot Regulu (ES) 2023/1114 par kryptoaktīvu tirgiem. Līdz šim ES nepastāvēja vienots kryptoaktīvu nozares tiesiskais regulējums. Ar regulas piemērošanu tiks radīta vide, kurā varētu attīstīties lielāks kryptoaktīvu pārrobežu tirgus un būtu iespējams pilnībā izmantot ES iekšējā tirgus priekšrocības. Pieņemot **Kryptoaktīvu pakalpojumu likumu**, ir nodrošināta turpmāka sektora attīstība un finanšu tehnoloģiju uzņēmumu ienākšana Latvijā. Maksājumu iestādēm ir nodrošināta tieša piekļuve maksājumu sistēmām.

Latvija *Moneyval* 6. kārtas novērtēšanas procesā ir nodrošinājusi nepieciešamos pasākumus un to ieviešanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas sistēmas efektivitātes pierādīšanai. Vērtēšanas procesa noslēgumā tiks saņemts starptautisks vērtējums par Latvijas atbilstību 40 Finanšu darījumu darba grupas rekomendācijām un 11 efektivitātes rādītājiem.

Produktīva uzņēmējdarbība

2024. gadā valdība apstiprināja Ekonomikas ministrijas izstrādāto **Latvijas ekonomikas izaugsmes stratēģiju**, kas iniciēja diskusiju un publiskas debates Saeimā par Latvijas ekonomikas attīstības izaicinājumiem un valsts izaugsmes prioritātēm.

Aktivizēts **Lielo un stratēģiski nozīmīgo investīciju projektu koordinācijas padomes** darbs, nodrošinot saskaņotu starpinstitūciju sadarbību un administratīvo šķēršļu mazināšanu sekmīgai investīciju projektu īstenošanai Latvijā.

2024. gadā noslēgusies LIAA reorganizācija, lai tās darbību vairāk fokusētu uz investīciju piesaisti un eksportu. Ir trīskārt palielināts to darbinieku skaits, kuru tiešie pienākumi ir saistīti ar investīciju projektu apkalpošanu. LIAA portfelī šobrīd ir 148 investīciju projekti, kuru kopējā vērtība sasniedz 10 mljrd. *euro*. 2024. gadā no citām Eiropas valstīm piesaistīto investīciju projektu TOP3 investīciju nozares ir bioekonomika (22 %), IKT (17 %) un viedā enerģētika un mobilitāte (13 %).

Kopumā investīciju piesaistes rādītāji Latvijā turpina pieaugt. Piesaistīto investīciju apjoms no Eiropas valstīm ir pieaudzis no 385 milj. *euro* 2021. gadā līdz 568 milj. *euro* 2024. gadā. Piesaistīto investīciju apjoms no citām pasaules valstīm ir pieaudzis no 445 milj. *euro* 2021. gadā līdz 655 milj. *euro* 2024. gadā. Lielo investīciju projektu īstenošanai Latvijā Altum pēdējo divu gadu laikā atbalstījis 18 uzņēmumu investīciju projektus 449,5 milj. *euro* apmērā (plānotā kapitāla atlaide 122,9 milj. *euro*). Vērtējot programmas īstenošanu, jau šobrīd zināms, ka tiks pārsniegti prognozētie sasniedzamie rezultāti, radot vairāk nekā 1450 labi apmaksātas darba vietas, nodrošinot eksporta apjomu 464,4 milj. *euro* gadā un ieguldījumus pētniecībā un attīstībā vismaz 19,92 milj. *euro* gadā. 2025. gadā plānots novirzīt 30 milj. *euro* **aizdevumiem ar kapitāla atlaidi eksportējošiem komersantiem** lielo investīciju projektu atbalstam, paredzot iespēju atbalstīt arī lauksaimniecības nozari (kapitāla atlaide līdz 10 milj. *euro*).

2024. gadā MK apstiprināts un Saeimā pieņemts **Inovatīvas uzņēmējdarbības un prioritāro projektu atbalsta likums**, lai palielinātu uz eksportu orientētas investīcijas, kā arī radītu regulējumu, kas būtu labvēlīgs inovatīvu produktu, tehnoloģiju un pakalpojumu testēšanai un pārbaudīšanai. Likums nosaka prioritāro projektu jomas un nodrošina deleģējumu MK noteikumu izdošanai **pastāvīga "zaļā koridora" regulējumam** prioritāro projektu apkalpošanai paātrinātā kārtībā, kā arī nodrošina iespēju veidot atbalsta pasākumus uzņēmējdarbības un eksportspējas veicināšanai. 2024. gadā zaļā koridora ietvaros apstiprināti 18 prioritārie investīciju projekti, no kuriem 4 tiek īstenoti zināšanu ietilpīgā bioekonomikas jomā, 1 fotonikas un viedo materiālu, tehnoloģiju un inženiersistēmu jomā un 13 viedās enerģētikas un mobilitātes jomā. Kopējais plānotais ieguldījumu apjoms ir 2,2 mljrd. *euro* un 1588 jaunas darba vietas.

Lai samazinātu komersantiem administratīvo slogu un paātrinātu administratīvos saskaņošanas procesus un darbaspēka piesaisti, veicinot Latvijas konkurētspēju investīciju piesaistes jomā, 2025. gadā plānots pārskatīt "zaļā koridora" regulējumu. Inovāciju veicināšanai paredzēts izstrādāt speciālās regulatīvās vides pieteikšanas un izveides kārtību – jaunu regulējumu t. s. smilškastēs darbības nodrošināšanai.

Valdībā apstiprināts Mākslīgā intelekta attīstības likums un uzsākta **Nacionālā Mākslīgā intelekta centra izveide**. Tas būs viens no instrumentiem, lai attīstītu Latviju kā draudzīgu valsti uzticama mākslīgā intelekta pielietojumu attīstībai un ieviešanai. Vienlaikus mākslīgā intelekta pielietošana atvieglos Latvijas iedzīvotājiem pakalpojumu saņemšanu un veicinās valsts ekonomisko attīstību. Centrs tiek veidots kā nodibinājums, sadarbojoties universitātēm, uzņēmumiem un valsts pārvaldei, un tā darbības uzsākšana tiek plānota 2025. gadā.

Lai **stimulētu komersantus ieguldīt pētniecībā un attīstībā**, radītas trīs atbalsta programmas, jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei novirzot vairāk nekā 108 milj. *euro*. Atbalstu sniedz Kompetences centri viedās specializācijas stratēģijas jomās. Līdz 2024. gada beigām uzņēmumu inovāciju atbalsta programmās kopā finansējums piešķirts 298 komersantiem, veicinot privātā līdzfinansējuma piesaistīšanu 81 milj. *euro* apmērā.

2024. gadā uzsākta Inovāciju fonda ilgtermiņa pētījumu programma komerciālas ievirzes pētījumiem biomedicīnas un viedo materiālu jomā, ko plānots īstenot sadarbībā ar Latvijas Zinātnes padomi vairākos posmos līdz 2032. gadam.

Stiprinot Latvijas kapacitāti pētnieciskajā, izglītības un inovāciju starptautiskajā telpā, 2024. gadā Latvija pievienojās Eiropas Kodolpētniecības centra jeb CERN lielā hadronu paātrinātāja pasaules skaitļošanas tīklam. Pilntiesīgas dalībvalsts statuss dod Latvijas zinātniekiem piekļuvi jaunām programmām un iespējas iekļauties Eiropas un pasaules zinātnes kopienā daļiņu fizikas, detektoru un paātrinātāju tehnoloģiju jomā, kā arī piedalīties globālajā kodolpētījumu jomas talantu aprītē.

Ņemot vērā, ka tieši drošības un aizsardzības joma ir tā, kurai investīciju nepieciešamība ir vitāli svarīga ģeopolitiskās situācijas radīto risku dēļ, proaktīvi novirzīts finansējums **pētniecības aktivitātēm drošības un aizsardzības spēju stiprināšanai**. Valdībā apstiprināta atbalsta programma duāla pielietojuma jaunu produktu izstrādei, paredzot komersantiem grantus rūpnieciskiem pētījumiem, eksperimentālām izstrādēm un tehniski ekonomiskajai priekšizpētei. Kopējais pieejamais finansējums ir 29 milj. *euro*. Plānots uzsākt komunikāciju ar EK par **specializēta atbalsta nosacījumu un fonda izveidi Baltijas valstu aizsardzības un drošības spēju stiprināšanai**, paredzot lielāku atbalsta intensitāti (līdz 100 %) drošības industrijas attīstībai (ražošanas kapacitātes nodrošināšana, kritisko preču aprīte).

Atbalstam konkurētspējas veicināšanai **komersantiem 2025. gadā būs pieejamas ES un valsts investīcijas 300 milj. *euro* apmērā** – augstas pievienotās vērtības investīciju piesaistīšanai, inovāciju atbalstam, uzņēmumu produktivitātei, energoefektivitātes un eksportspējas veicināšanai.

Valsts budžetā rasts finansējums un MK apstiprināta **jauna atbalsta programma ārvalstu filmu uzņemšanai un dižpasākumu organizēšanai Latvijā**, paredzot šim mērķim turpmākajos trīs gados novirzīt 23,6 milj. *euro*. Prognozējams, ka, īstenojot jauno atbalsta programmu, kino nozares piesaistītie ārvalstu producenti un to veiktās investīcijas varētu ienest Latvijas tautsaimniecībā vismaz 45 milj. *euro*, savukārt eksporta apjomu palielināt par 72 milj. *euro*, tādējādi ekonomiskā ietekme sasniegtu trīs reizes lielāku apmēru pret valsts ieguldīto finansējumu.

Darba tirgum nepieciešamā **cilvēkkapitāla attīstības nodrošināšanai** apstiprināta atbalsta programma "Nozaru vajadzībās balstīta pieaugušo izglītība". Izstrādāta normatīvo aktu grozījumu pakotne, lai palīdzētu uzņēmējiem nezaudēt produktivitāti darbaroku trūkuma dēļ. Apstiprināti grozījumi Imigrācijas likumā, iekļaujot gadījumus, kuros Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde var pieņemt lēmumu par aizliegumu fiziskai vai juridiskai personai uzaicināt ārzemnieku, kā arī piešķirts deleģējums MK noteikt jomas, prasības un kritērijus uzņēmumiem,

kas ir tiesīgi uzaicināt ārzemniekus, kuru dokumentus pieņem, izskata un lēmumu pieņem saīsinātos termiņos.

Lai pilnveidotu cilvēkkapitāla attīstības jautājumu pārvaldību, tādējādi veicinot dialogu starp visām cilvēkkapitāla jautājumu risināšanā iesaistītajām pusēm, kopš 2024. gada otrās puses Cilvēkkapitāla attīstības padomes darbā ar padomdevēja tiesībām tiek iesaistīti arī pārstāvji no Latvijas lielākajām un ietekmīgākajām uzņēmēju biedrībām un arodbiedrību apvienībām: Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, Ārvalstu investoru padomes Latvijā, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Eksportētāju asociācijas "The Red Jackets" un Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras.

Finanšu ministrija izstrādā jaunus ES kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam grozījumus, fokusējot resursus uz Latvijas politikas prioritātēm, tai skaitā ārējās un iekšējās drošības stiprināšanu. Latvijas ekonomikas attīstībai 2025. gadā būs pieejami 1,48 mljrd. *euro* no ES fondu finansējuma. 2025. gadā būtiskākie ES fondu ieguldījumi plānoti enerģētikas neatkarības stiprināšanai un klimata mērķu sasniegšanai, plānots arī ievērojams atbalsts nevienlīdzības mazināšanai, sociālās iekļaušanas veicināšanai un veselības aprūpei.

ES fondu īpatsvars Latvijas IKP 2024. gadā bija 5,3 % jeb 2,1 mljrd. *euro*. 2025. gadā ieplānots vēsturiski lielākais ES finansējums – 6,5 % no IKP jeb 2,7 mljrd. *euro*. 2025. gadā EK nāks klajā ar savu priekšlikumu nākamajam ES daudzgadu budžeta ietvaram pēc 2028. gada. Valdība jau 2024. gadā ir definējusi prioritāros virzienus – finansējums drošībai un aizsardzībai, kohēzija, Kopējā lauksaimniecības politika un finansējums *Rail Baltica* dzelzceļa projektam. Darbs pie Latvijas interešu lobēšanas jau ir uzsākts un turpināsies visu 2025. gadu.

Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozaru attīstībai veiksmīgi ieviesti Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas Stratēģiskā plāna (KLP SP) atbalsta pasākumi. 2024. gadā no ES fondiem Latvijas lauksaimniecības attīstībai izmaksāti 528,5 milj. *euro*, kā arī nodrošināts papildu valsts atbalsta finansējums 58,9 milj. *euro* apmērā.

Nozare ir uzsāksi darbu zaļā kursa prasību pārskatīšanā, lai nezaudētu bioekonomikas lomu tautsaimniecībā, nodarbinātību reģionos un nodrošinātu daudzveidīgu pārtikas produktu klāsta pieejamību gan vietējā, gan globālā tirgus aprītē.

Saglabāta samazinātā **PVN likme 12 % apmērā svaigiem augļiem, ogām un dārzeņiem**, padarot šos produktus pieejamākus sabiedrībai. Lai augļu un ogu saimniecībām segtu ekonomiskos zaudējumus, kas radušies 2023. gada pavasara sala un salnu postījumu dēļ, un lopkopības saimniecībām daļēji segtu lopbarības iegādes izmaksas, līdz 2024. gada janvārim izmaksāts ES ārkārtas atbalsts 6,8 milj. *euro* apmērā. Tāpat veikti grozījumi normatīvajā regulējumā, lai piešķirtu valsts atbalstu 1,135 milj. *euro* apmērā augkopības nozarei 2023. gada 7. augusta vētras radīto zaudējumu mazināšanai.

2024. gadā sniegts atbalsts 68,5 milj. *euro* apmērā konkurētspējīgas zivsaimniecības nozares un ilgtspējīgu ūdens dzīvo resursu pieejamībai, veselīgas un drošas pārtikas un kvalitatīvas un ilgtspējīgas dzīves vides nodrošināšanai. Ieguldījumu rezultātā palielināta uzņēmumu

izturētspēja, apgrozījums un ražošanas jaudas, kā arī uzlabota resursu izmantošanas efektivitāte ražošanā.

Lai patērētājiem sniegtu skaidri saprotamu informāciju par valsti, kurā ražots pārtikas produkts, un vienkāršotu izvēli, ļaujot izdarīt personīgajās vērtībās un prioritātēs balstītus lēmumus iegādāties noteiktā valstī ražotus pārtikas produktus, ir veikti grozījumi normatīvajos aktos. Informācija par ražošanas valsti pēc tirgotāja izvēles jānorāda produkta cenu zīmē, pie produkta vai produktu grupas vai pie tirdzniecības vietas.

Izglītība un kultūra

Būtiski palielināts pedagogu atalgojums – pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem, izglītības nozares faktiskais vidējais atalgojums pieauga par 19,2 %, salīdzinot ar 2023. gadu. Pedagogu zemākā vienas darba stundas likme no 2024. gada 1. janvāra pieauga no 8,50 *euro* līdz 9,54 *euro*, kas ir par 12,2 % vairāk nekā 2023. gadā.

Izglītības un zinātnes ministrija ciešā sadarbībā ar pašvaldībām, izglītības iestādēm un sociālajiem partneriem pabeigusi darbu pie jaunā skolu **finansēšanas modeļa "Programma skolā"**. Turpmākie soļi paredz modeļa ieviešanu no 2025. gada 1. septembra, ja vien tiks nodrošināti atbilstoši finanšu resursi. Finansējums tiks aprēķināts un novirzīts katrai konkrētai izglītības iestādei atkarībā no īstenotās programmas. Modelis ir optimālākais un ilgtermiņā efektīvākais risinājums, kas atbild uz demogrāfiskajiem izaicinājumiem un paredz nozarei nepieciešamās izmaiņas gan pedagogu atalgojuma, gan atbalsta pasākumu pieejamības, gan finansējuma prognozējamības, gan izglītības kvalitātes jautājumos. Jaunais skolu finansēšanas modelis ir daļa no plašākas stratēģijas Latvijas izglītības sistēmas modernizēšanai, ietverot tajā arī metodisko atbalstu pedagogiem, izglītības kvalitātes uzraudzību un latviešu valodas stiprināšanu.

Stiprinot vienu no Latvijas sabiedrības vienotības pamatiem – latviešu valodu –, turpināta pakāpeniska **pāreja uz vienotu skolu jeb mācībām valsts valodā** visās Latvijas izglītības iestādēs. Nodrošināta profesionālās kompetences pilnveide, sniegtas konsultācijas pirmsskolas un pamatizglītības posma pedagogiem, nodrošināta vienotas skolas pieejas monitorēšana un īstenoti metodiskā atbalsta pasākumi skolām ar latviešu mācībvalodu. Pilnībā pāreja uz mācībām valsts valodā tiks pabeigta 2025./2026. m. g.

Par 59 % **palielināts mācību līdzekļiem atvēlētais valsts budžeta finansējums** no 5,9 milj. *euro* 2023. gadā uz 9,4 milj. *euro* 2024. gadā. No valsts budžeta nodrošināts finansējums mācību līdzekļiem, tai skaitā digitālajiem mācību līdzekļiem un mācību literatūrai, izglītības satura apguvei vispārējās izglītības iestādēs (līdzekļu saņēmējs – novadu pašvaldības un valstspilsētu pašvaldības, kā arī privātās izglītības iestādes).

Tāpat tiks **pilnveidota latviešu valodas mācību sistēma pieaugušajiem**, nosakot vienotas kvalifikācijas prasības latviešu valodas mācību pakalpojumu sniedzējiem konkursos un

izstrādājot risinājumu dažādu datubāzu savietojamībai un integrācijai, lai nodrošinātu vienotu pakalpojumu kvalitāti, efektīvu uzraudzību un analīzi.

Valsts **vidējās izglītības** standartā veikti grozījumi, ieviešot vēstures pamatkursu un sociālo zinību pamatkursu kā divus atsevišķus obligāti apgūstamus mācību priekšmetus, tādējādi nodrošinot sistemātiskāku pieeju un veicinot skolēnu izpratni gan par Latvijas vēstures, gan par ekonomikas un sociālo zinātņu procesiem un likumsakarībām.

Lai attīstītu un saglabātu lībiešu rakstu valodas tradīcijas, īstenots projekts "Daudzfunkcionāla lībiešu valodas vārdnīca". Sniegts atbalsts latgaliešu rakstu valodas skolotājiem profesionālajā pilnveidē.

Izglītības kvalitātes stiprināšanai paredzēts veidot un attīstīt vienotu un stratēģiski pārraudzītu profesionālā atbalsta sistēmu valsts, pašvaldību un izglītības iestāžu līmenī mācību procesa kvalitātes pilnveidei vispārējā un profesionālajā izglītībā, veicinot izglītojamo izcilību un nodrošinot metodiskā atbalsta materiālus pedagogiem.

Uzsākts darbs pie **sniegtā balstīta profesionālās izglītības finansēšanas modeļa izstrādes**, kas būs vērsts uz profesionālās izglītības sistēmas un tautsaimniecības attīstību un balstīts izglītības iestāžu darbības rezultātu sasniegšanā. Jaunais finansēšanas modelis nodrošinās efektīvu valsts budžeta līdzekļu izlietojumu un profesionālās izglītības programmu īstenošanai nepieciešamo finansējumu atbilstoši programmu faktiskajām īstenošanas izmaksām un to specifikai.

Nodrošinot **iekļaujošas izglītības pieeju visos izglītības līmeņos**, uzsākts attīstīt integrētu skolas kopienas jeb pašvaldības izglītības ekosistēmas pieeju, veicinot starp institūciju sadarbību un izglītojamā vecāku (personu, kas realizē aizgādību) iesaisti izglītības procesā, lai nodrošinātu koordinētu rīcību sociālās atstumtības un priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas riska samazināšanai izglītojamiem un sekmētu vispārējās pamatizglītības un vidējās izglītības satura apguvi. Tiks pilnveidotas un attīstītas valsts izveidotās **izglītības digitālās platformas**, nodrošinot tajās ietvertu mācību resursu pieejamību pedagogu atbalstam un talantīgo skolēnu dalību atbalsta pasākumos tiešsaistē. Īpaša uzmanība tiks pievērsta izglītojamiem, lai motivētu tos iegūt obligāto pamatizglītību. Darbā ar remigrantiem, imigrantiem un mazākumtautībām tiks īstenoti dažādi iniciatīvu un partnerības projekti, lai sniegtu atbalstu visiem izglītības procesā iesaistītajiem pārejā uz mācībām latviešu valodā, veicinātu pilsonisko līdzdalību, kā **arī mazinātu sociālās atstumtības un priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas risku**.

Mazinot procesu birokrātiju un novēršot funkciju dublēšanos ministrijas pakļautības iestādēs, veikta Izglītības un zinātnes ministrijas pakļautībā esošo iestāžu reorganizācija. Tas nodrošina jaunas un mūsdienīgas vienas pieturas aģentūras – Valsts izglītības attīstības aģentūras – izveidi. Aģentūra stiprina izglītības sistēmas kvalitāti un nodrošina ērtāku pakalpojumu pieejamību mērķa grupām – bērniem, jauniešiem un pieaugušajiem, tai skaitā pedagogiem. Pedagogu atbalsta funkcijas tajā tiek realizētas vienoti kopīgajā valsts pedagogu profesionālajā atbalsta sistēmā. Ir izveidots metodiskais centrs, kas nodrošina atbalstu skolotājiem, tai skaitā ar mācību un metodiskajiem materiāliem.

Lai veicinātu **Latvijas kultūras tradīcijas un stiprinātu latviešu nacionālo identitāti**, notiek aktīva gatavošanas XIII Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkiem, kas norisināsies 2025. gada vasarā no 5. jūlija līdz 13. jūlijam. Lielākie Latvijas bērnu un jauniešu kultūras un mākslas svētki pulcēs aptuveni 30–35 tūkstošus koru un vokālo ansambļu dziedātāju, tautas un mūsdienu deju dejotāju, pūtēju orķestru un simfonisko orķestru mūziķu, folkloras kopu un tautas mūzikas ansambļu dalībnieku, akordeonistu, koklētāju, jauno mākslinieku un aktieru. Vienlaikus tiek veikts darbs pie XXVIII Vispārējo latviešu dziesmu un XVIII Deju svētku organizēšanas, kuru norise paredzēta 2028. gadā.

Jauniešu pilsoniskās līdzdalības veicināšanai un stiprināšanai tiks veikti grozījumi Jaunatnes likumā, kas paredz iespēju vietējām un reģionālajām jaunatnes organizācijām pretendēt uz finansējuma saņemšanu projektu veidā savas administratīvās kapacitātes stiprināšanai.

Lai nodrošinātu augstvērtīgas profesionālās mākslas un kultūras mantojuma pieejamību, pieņemts lēmums par Latvijas Laikmetīgās mākslas muzeja institucionālās vienības ieviešanu un uzsākta Rīgas Filharmonijas projektēšana. Pabeigta Jaunā Rīgas teātra, Valmieras drāmas teātra, Latvijas Leļļu teātra, Latvijas Nacionālā rakstniecības un mūzikas muzeja un Latvijas Nacionālā vēstures muzeja atjaunošana, kā arī kultūrizglītības centru – *Riga MakerSpace* ēkas un *TabFab* 1. kārtas pārbūve. Paredzēts apstiprināt **plānu kultūras mantojuma aizsardzībai krīzes situācijās**. 2025. gadā plānots likumos precizēt muzeju darbības principus, pārvaldības un tiesību jautājumus, definēt bibliotēku tīklu valstī, precizēt nacionālo bibliotēku krājumu un mazināt birokrātiskās prasības bibliotēkām.

Novērtējot filmas "**Straume**" panākumus (ASV Zelta globuss un Eiropas Kinoakadēmijas balva par labāko animācijas filmu, divas Oskara nominācijas), valdība piešķirusi tās autoriem – režisoram Gintam Zilbalodim, producentam Matīsam Kažam, komponistam Rihardam Zaļupem un filmu studijai Dream Well Studio – apbalvojumus, atbalstīti filmas starptautiskā mārketinga pasākumi. Nākotnē tiks apsvērts atbalsts animācijas filmu veidošanai un augstākajai izglītībai šajā jomā. Nacionālā kino attīstības veicināšanai 2025. gadā tiks pieņemts regulējums, lai ieviestu straumēšanas vietņu nodevu Latvijā radīta audiovizuālā satura atbalstam.

Nemot vērā kultūras nozarē nodarbināto darba specifiku, pēc sarunām ar nozari iniciēts un pieņemts **lēmums par autoratlīdzību saglabāšanu** uz vēl vismaz trim gadiem. Ieviesta Vispārējo latviešu dziesmu un deju svētku māksliniecisko kolektīvu vadītāju atalgojuma reforma, palielinot valsts mērķdotācijas apjomu un nosakot pašvaldībām jaunu atskaitīšanās sistēmu par tās izlietojumu.

Augstākās izglītības institucionālā finansēšana

2024. gadā būtiski pilnveidota Latvijas **augstskolu un zinātnisko institūciju resursu pārvaldība**, lai palielinātu starptautisko konkurētspēju un samazinātu birokrātiju. Institūcijas tika reorganizētas un konsolidētas, optimizējot esošās studiju programmas, izstrādājot jaunas atbilstoši darba tirgus vajadzībām, kā arī veicinot digitalizāciju, tehnoloģiju attīstību un pētniecību (ar grantiem akadēmiskajai karjerai un personāla attīstībai). Šīs pārmaiņas īstenotas, lai uzlabotu iekšējo pārvaldību un resursu izmantošanu. Pārejot uz institucionālo finansēšanas

modeļi, tika īstenoti izmēģinājuma projekti Rīgas Tehniskajā universitātē, Latvijas universitātē un Rīgas Stradiņa universitātē, kā arī noslēgti līgumi ar citām augstskolām. Papildu finansējums piešķirts tām augstskolām, kas gatavo darba tirgum īpaši pieprasītus speciālistus, nodrošinot lielāku autonomiju un uzlabojot izglītības kvalitāti. Izmēģinājuma rezultāti, kas tiks izvērtēti līdz 2026. gada beigām, kalpos par pamatu modeļa ieviešanai visās Latvijas augstskolās.

Turpinās darbs pie **jauna akadēmiskās karjeras ietvara koncepcijas izstrādes**. Lai veicinātu augsta līmeņa ārvalstu akadēmiskā personāla piesaisti, pieņemts regulējums, kas ļauj vienu reizi uz laiku līdz sešiem gadiem tikt ievēlētiem akadēmiskajos amatos arī tad, ja sākotnēji nav pietiekamas valsts valodas zināšanas.

No 2025. gada pavasara **sociālā stipendija "Studēt gods"** pieaugs līdz 180 *euro* mēnesī. Paredzēts arī **paplašināt potenciālo stipendijas saņēmēju loku**, papildus jau esošajiem sociālajiem kritērijiem, kā arī sekmju un ienākumu līmeņa nosacījumiem no 2025. gada 1. septembra iekļaujot trūcīgas vai maznodrošinātas mājsaimniecības kritērijus.

Ieviests **jaunais doktorantūras modelis**, kas maina doktorantūras finansēšanas kārtību, nodrošinot valsts finansētās studiju vietās uzņemtiem doktorantiem atlīdzību studiju laikā. Jaunais doktorantūras modelis sekmē augstskolu sadarbību ar zinātniskajiem institūtiem, kultūras un tautsaimniecības nozaru institūcijām, kas var būt augstskolas vai augstskolas doktorantūras skolas sadarbības partneri. Akadēmiskā personāla kvalitāte, kā arī institūciju sadarbība ar tautsaimniecības nozaru pārstāvjiem cels ne tikai augstākās izglītības, zinātniskās darbības un mākslinieciskās jaunrades kvalitāti, bet arī veicinās cilvēkkapitāla, valsts un tautsaimniecības attīstību. Jaunā akadēmiskās karjeras ietvara pakāpenisku ieviešanu institūcijās plānots pabeigt līdz 2027. gada beigām.

Veidojot **vienotu pieeju veselības un sporta zinātnes attīstībai**, 2024. gadā Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija pievienota Rīgas Stradiņa universitātei. Sekmējot reģionu attīstību, 2025. gada 1. aprīlī Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija iekļausies Rīgas Tehniskās universitātes struktūrā. Savukārt sekmēt studiju kvalitāti un veidot jaunus pētniecības virzienus ļaus Banku augstskolas pievienošanās Latvijas Universitātei, kas noslēgsies 2025. gada 31. augustā.

Sports dzīves kvalitātei

2024. gadā tika ieviestas būtiskas izmaiņas sporta organizāciju finansēšanas sistēmā, nodrošinot valsts budžeta līdzekļu piešķiršanas caurskatāmību un efektīvu uzraudzību. Sporta organizāciju finansēšanas administrēšanu pārņēma Izglītības un zinātnes ministrija, pilnveidojot lēmumu pieņemšanas procesu attiecībā uz finansējuma sadali atzītajām sporta federācijām, kā arī biedrībām "Latvijas Olimpiskā komiteja", "Latvijas Sporta federāciju padome" un "Latvijas Paralimpiskā komiteja". Šī reforma veicinājusi racionālāku līdzekļu izlietojumu un stiprinājusi atbildību par valsts finansējuma izmantošanu. Finansējuma sistēmas pārskatīšana, veicot tiešus maksājumus sporta organizācijām, ļāvusi efektīvāk izmantot budžeta līdzekļus. Ietaupītie līdzekļi novirzīti Latvijas Olimpiskās vienības sportistu atbalstam. Tas ļāvis pāriet no pabalstu sistēmas uz algu modeļi, nodrošinot sportistiem stabilas sociālās garantijas.

Lai nodrošinātu nozares ilgtspējīgu attīstību, sadarbībā ar sporta profesionāļiem izstrādāts jauns **Sporta likumprojekts**, kas pilnveidos juridisko regulējumu un radīs labvēlīgākus apstākļus sporta nozares izaugsmei.

Ir uzsākts darbs pie Murjāņu sporta ģimnāzijas attīstības stratēģijas, kas paredz tās modernizāciju, uzlabojot mācību un treniņu apstākļus jaunajiem sportistiem.

Izstrādāts **Profesionālās ievirzes sporta standarts** un metodoloģiskās vadlīnijas, kas kalpos par atbalstu treneriem un uzlabos treniņu kvalitāti.

Turpinās pedagogu apmācības un kvalifikācijas celšanas programmas modulī *Drošība uz ūdens*, lai sagatavotu pedagogus peldēšanas nodarbību ieviešanai 2. un 3. klasē. Tas veicinās jaunāko klašu skolēnu peldētprasmes attīstību un drošību ūdenī.

Jaunā federāciju finansēšanas kārtība paredz, ka lielākā daļa līdzekļu tiek novirzīta bērnu un jauniešu sporta attīstībai, tādējādi stiprinot ilgtermiņa ieguldījumu sporta nākotnē un veicinot veselīga dzīvesveida popularizēšanu jau no agrīna vecuma.

Ekspluatācijā nodota Latvijas Nacionālā sporta centra jaunā **komandu sporta spēļu halle**, kurā jau šogad plānoti nozīmīgi sporta notikumi, atbalstot Eiropas čempionātu basketbolā.

Rekonstruēts Daugavas stadiona centrālais laukums, vieglatlētikas treniņu laukums, kā arī Daugavas stadiona futbola treniņlaukums, kurā jau tuvāko mēnešu laikā tiks pabeigta uzpūšamās halles montāža. Ir atvērta jaunā un vieglatlētikas sabiedrībā tik ilgi gaidītā Daugavas stadiona vieglatlētikas multifunkcionālā manēža.

2024. gadā Latvijā notikuši vairāki vērienīgi sporta pasākumi, kuri guvuši starptautisku rezonansi, tai skaitā Pasaules rallija čempionāts Kurzemē, trīs olimpisko spēļu kvalifikācijas spēles, ULEB Eirolīgas regulārā turnīra spēle, kā arī RFS dalība UEFA Eiropas līgas pamatturnīrā, uz Rīgu atvedot izcilas futbola komandas. 2024. gada vasaras olimpiskajās spēlēs Latvijas pārstāvji medaļas neizcīnīja, taču paraolimpiskajās spēlēs izcīnītas trīs zelta un viena sudraba medaļa.

Šīs iniciatīvas apliecina mūsu apņemšanos attīstīt sportu kā būtisku dzīves kvalitātes un sabiedrības veselības veicināšanas instrumentu visā Latvijā.

Klimats, enerģētika un vide

2024. gadā aktīvi noritēja sagatavošanās darbi, lai Latvija būtu gatava pilnīgai integrācijai Eiropas energosistēmā, īstenojot **sinhronizāciju ar Eiropas energotīkliem**, kas ir vērienīgākais energoneatkarības un reģiona drošības projekts. 2025. gada 8.–9. februārī Baltijas valstis atvienojās no Krievijas energosistēmas un pievienojās kopējam Eiropas energotīklam, kas pēc ģenerācijas ir trīs reizes lielāks par Krievijas energosistēmu.

No 2024. gada novembra Latvija ir kļuvusi par Starptautiskās Enerģētikas aģentūras dalībvalsti.

2024. gadā izstrādāta atbalsta programma **energoapgādes drošuma un stabilitātes palielināšanai** Atvaseļošanas fonda plāna (*REPowerEU*) ietvaros ar Latvijai pieejamo finansējumu investīciju īstenošanai 134,4 milj. *euro* apmērā, kā arī īstenoti projekti energoapgādes infrastruktūras stiprināšanai (bateriju sistēmu piegāde).

Ņemot vērā, ka enerģētiskā nozare ir piedzīvojusi būtiskas izmaiņas ģeopolitisko notikumu iespaidā, ir atjaunots normatīvais regulējums un noteikta kārtība, kādā valstī tiek organizēta **elektroenerģijas un dabasgāzes apgāde lietotājiem enerģētiskās krīzes laikā**.

No 2024. gada ir ieviests **jauns, efektīvāks valsts naftas produktu drošības rezervju pārvaldības modelis**. Tā ietvaros pakāpeniski līdz 2029. gadam naftas produktu drošības rezerves 100 % apmērā tiks iegādātas valsts īpašumā, kas ļaus tuvāko desmit gadu laikā ietaupīt 877 milj. *euro*. Drošības rezervju izveide ir deleģēta SIA "Publisko aktīvu pārvaldītājs Possessor".

Valdībā apstiprināts un EK iesniegts **Nacionālais enerģētikas un klimata plāns (NEKP)**, kas iezīmē Latvijas virzību pretī klimatom draudzīgākai tautsaimniecībai līdz 2030. gadam. Paredzēts īstenot efektīvu un uz tautsaimniecības labumu orientētu NEKP izpildes uzraudzības formātu. 2025. gadā turpināsies darbs pie **Enerģētikas stratēģijas 2050. gadam**, kuras galvenais fokuss ir vērsts uz tautsaimniecības vajadzībām un izmaksu efektivitāti.

Turpinās darbs pie Klimata likuma izstrādes, lai līdz 2050. gadam sasniegtu klimatneitralitāti un nacionālos klimata mērķus saskaņā ar ES un starptautiskajām saistībām, ņemot vērā vides, sociālo un ekonomikas ilgtspēju.

Valstij enerģētikas jomā jābūt pašpietiekamai, ar dažādu atjaunīgās enerģijas ražošanas portfeli. 2024. gadā veikti vairāki priekšdarbi, lai nodrošinātu efektīvāku vēja projektu attīstību. Izstrādāts normatīvais regulējums, kas nodrošina **atbalstu vietējām kopienām – pašvaldībām un iedzīvotājiem, kuri dzīvo vēja parku tuvumā**, – lai attiecības starp vēja parku attīstītājiem un iedzīvotājiem ir savstarpēji izdevīgas un stimulē atjaunīgo energoresursu projektu attīstību. Vistiešāko labumu vēja parku tuvumā gūs iedzīvotāji un pašvaldības – 2500 EUR/MW gadā. Summa tiek sadalīta divās vienādās daļās – 50 % iedzīvotājiem (esošajiem ēku īpašniekiem) un 50 % pašvaldībai. Minimālais finansiālais labums gadā iedzīvotājam būs vienas minimālās mēnešalgas apmērā, bet maksimālais – trīs mēnešalgas. Latvijā 2025. gadā minimālās algas apmērs ir 740 *euro*. Finansiālais labums netiks aplikts ar iedzīvotāju ienākuma nodokli.

Ir panākts kompromiss ar Aizsardzības ministriju par vēja karti. Latvijā no visiem plānotajiem vēja parkiem šobrīd ir iespējams realizēt teju 80 %, kas ir četras reizes vairāk nekā pirms sadarbības ar aizsardzības resoru.

Piešķirtas apbūves tiesības vēja parku ierīkošanai valsts meža zemē, lai virzītos uz Latvijas enerģētiskās neatkarības stiprināšanu un veicinātu atjaunīgās enerģijas projektu attīstību. MK atbalstīti Elektroenerģijas tirgus likuma grozījumi, kas paredz nodrošināt **efektīvāku energotīkla izmantošanu jaunajiem projektiem**, it īpaši vēja parkiem. Jaudu efektivizācija nozīmē, ka vienā un tajā pašā pieslēguma punktā tehniski varēs pieslēgties gan vēja, gan saules

enerģijas ražotāji un būs iespēja kombinēt atjaunīgās enerģijas ražošanas iekārtas ar atšķirīgiem ražošanas grafikiem.

Lai koncentrētu resursus jaunu zaļās enerģētikas projektu attīstībai un elektroenerģijas ražošanai no atjaunīgajiem energoresursiem, izveidota un darbu sākusi SIA "Elektrum Next", kas 100 % pieder AS "Latvenergo", un kurā iekļauti "Latvenergo" koncerna īstenotie saules un vēja energoresursu projekti.

Interese par elektroenerģijas iekārtu iegādi sava patēriņa segšanai mājsaimniecību un uzņēmumu vidū turpina pieaugt. 2024. gadā Klimata un enerģētikas ministrija izstrādāja regulējumu, kas ļauj šīs iniciatīvas īstenot, paredzot dažādas elektroenerģijas kopīgošanas formas iedzīvotājiem, uzņēmumiem un pašvaldībām.

Ir izstrādātas jaunas atbalsta programmas, kas vērstas uz ieguldījumiem emisiju samazināšanā un biometāna ražošanā.

MK apstiprināti grozījumi normatīvajā regulējumā, lai mājsaimniecības līdz 2029. gada 31. decembrim turpinātu saņemt valsts atbalstu **videi draudzīgu enerģijas ražošanas iekārtu** (saules paneļi, siltumsūkņi, granulu katli u. c.) uzstādīšanai. Kopējais atbalsta finansējums palielināts par 40 milj. *euro*.

Pilnveidota atbalsta programma iedzīvotājiem **videi draudzīgu auto iegādei**. Gan jaunu, gan lietotu elektroauto un jaunu hibrīdauto iegādes iespējas tiks nodrošinātas plašākam atbalsta saņēmēju lokam – arī daudzbērnu ģimenēm. Tāpat MK apstiprināta jauna atbalsta programma ar kopējo finansējumu 5 milj. *euro*, kas dod iespēju uzņēmējiem, pašvaldībām, kā arī valsts iestādēm pretendēt uz finansējuma saņemšanu elektromobiļu un to uzlādes infrastruktūras iegādei un izbūvei, tostarp aprīkojot to ar saules paneļiem un/vai vēja ģeneratoriem.

Daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes uzlabošanai un pārejai uz atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju izmantošanu īstenots atbalsts no AF līdzekļiem 57,28 milj. *euro* apmērā. Atbalsta programmas ietvaros tiks nodrošināts atbalsts līdz 160 daudzdzīvokļu mājām. 2025. gadā būs pieejama jauna atbalsta programma energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanai daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās 173 milj. *euro* apmērā, kuras īstenošanas rezultātā tiks nodrošināts atbalsts vismaz 266 daudzdzīvokļu ēkām. Papildus fondu finansējumam no valsts budžeta finansējuma tiks īstenoti pirmie pilotprojekti daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes uzlabošanā, izmantojot rūpnieciski ražotus koka karkasa siltināšanas paneļus, kas būtiski efektīvāz būvniecības procesu, nodrošina augstu energoefektivitātes rādītāju sasniegšanu, kā arī veicina ražošanas attīstību.

Pilnveidojot normatīvo regulējumu, atvieglota lēmumu pieņemšanas procedūra daudzdzīvokļu mājās, tādējādi nodrošinot efektīvāku māju pārvaldīšanu, kā arī veicinot dzīvokļu īpašnieku iespējas lemt par energoefektivitātes pasākumu īstenošanu.

2025. gadā tiks uzsākta **valsts ēku** energoefektivitātes paaugstināšanas programma, kuras ietvaros būs pieejami 114 milj. *euro*; kultūras infrastruktūras energoefektivitātes pasākumu īstenošanai būs pieejami 35 milj. *euro*.

Turpināsies un uzņēmumiem būs pieejama atbalsta programma **uzņēmējdarbības zaļināšanai, atjaunojamo energoresursu izmantošanai un energoefektivitātes paaugstināšanai**, nodrošinot ES fondu finansējuma pieejamību 50 milj. *euro* apmērā. Tās ietvaros plānots atbalstīt vairāk nekā 100 uzņēmumu, vienlaikus piesaistot vairāk nekā 41 milj. *euro* privātās investīcijas.

Veikti pasākumi **dabas aizsardzības sistēmas attīstībai**, lai uzlabotu biotopu un sugu aizsardzību, saglabātu bioloģisko daudzveidību, turpinātu pilnveidot *Natura 2000* tīklu. Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija ir izstrādājusi **priekšlikumus kompensāciju nodrošināšanai par saimnieciskās darbības ierobežojumiem** īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, tai skaitā par iespējamiem finanšu avotiem kompensāciju segšanai.

Lai veicinātu pāreju uz aprites ekonomiku, 2024. gadā turpinās **atkritumu šķirošanas, pārstrādes un reģenerācijas projektu** īstenošana, kur pieejamais Kohēzijas fonda finansējums ir 20 milj. *euro*.

Kopš valdības darba uzsākšanas stājušās spēkā aktualizētās prasības **zaļajam publiskajam iepirkumam**, kas kopš 2024. gada 1. janvāra kļuvušas obligātas visu trešās grupas ēku būvniecībā. 2024. gada nogalē izsludināti jauni grozījumi saistībā ar obligāto zaļā iepirkuma transporta kritēriju grozījumiem izplūdes gāzu regulējumā.

2025. gadā galvenie uzdevumi turpmākajai dabas aizsardzības sistēmas attīstībai ir gan ES nozīmes **biotopu aizsardzības izvērtēšana un regulējuma pilnveide** aizsardzības kvalitātes uzlabošanai, gan priekšlikumu izstrāde ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijas mērķu izpildei – kā Latvijā līdz 30 % valsts teritorijas nodrošināt bioloģiskās daudzveidības aizsardzību, tostarp līdz 2030. gadam ietverot 10 % stingri aizsargātās platības. Plānots arī pilnveidot **kompensāciju sistēmu par ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās**, tai skaitā ieviest zemes atpirkšanas un zemes maiņas mehānismu.